

STAV OLAV

Bispesynoden 1987, s. 1

Hvem sa hva?

Den nordiske bispekonferanse, s. 5

Klar oppgave for synoden

Paven i USA, s. 7

En reise i sort-hvitt?

Randi Christensen, s. 10

Vintreet og grenene

Gabriel Daly, s. 13

Lojal meningsforskjell

Baby Johannessen, s. 16

Fra pavenes historie (2)

OLAV

Religion og rusmidler

For over hundre år siden forkynte Karl Marx at religion er opium for folket, et rusmiddel som deles rundhåndet ut for å hindre at krav om utdeling og deling også av mer nøkterne ting, som for eksempel profitt og produksjonsmidler, skulle spre seg i de lavere rekker.

Og i sytti år og noen dager har Sovjetstaten forsøkt å få bukt både med rusmidlet og med langerne. I tillit til at Marx hadde rett i sin påstand, og at hans unge våpendrager Lenin hadde rett i sine fremtidsvyer: Marxist-leninismen skulle rive grunnen vekk under utbytterklassen, kirken inklusive, og den vitenskapelige materialisme skulle føre til en «bevissthetsforandring» hos menneskene, rense dem for religionsforgiftning, «religiøse fordommer», som det heter i sovjetisk lovverk, og omdanne dem til begeistrede byggere av «pa-

radiset på jorden». Religionsløshet skulle motivere til absolutt og helhjertet samfunnsengasjement.

Men noe må ha slått feil. Hvordan skal man ellers tolke den kampanje mot korrupsjon, kriminalitet og skremmende usosial slendrian og for økt arbeidsinnsats, sosialt ansvar og samfunnsmoral generelt som pågår i dagens Sovjet, et samfunn som lenge har hevdet at her råder nå den frelsende og frigjørende vitenskapelige materialisme uinnskrenket? Eller forklare den økende betydning kristendommen, som tro, kulturarv og direkte motkultur, har ikke bare i Sovjet, men også i yngre kommunistisammenheng som i Polen, Tsjekkoslovakia og DDR? Det er også lov til å undre seg over hvorfor den sovjetiske partikongressen i fjor, den 27. i rekken, fant det nødvendig å understreke betydningen av «oppdragelse til sosialisme» og «utbredelse av nye sovjetiske riter og skikker, noe den forrige partikongressen ikke gjorde. Revolusjonen og de nye strukturer skulle jo gjøre ateismen og alt dens vesen selvinnlysende! Er mennesket, inklusive homo sovjeticus, mer motstandsdyktig mot bevisst-

hetsendringer enn Marx og Lenin antok? Mangt kan tyde på det.

Milovan Djilas, tidligere revolusjonær kommunist som i dag kaller seg «en revolusjonær for friheten», viste i en artikkel i tysk presse nylig til «at kommunistideologiens vesentligste læresetninger — om det klasseløse samfunn, om statens 'død', om fred blant folkene og likhet mellom menneskene og om det kontinuerlige, harmoniske fremskritt — stemmer ikke med virkeligheten, snarere tvert imot.» Ganske sterke ord som ikke virker så helt grepet ut av luften.

Og dermed griper vi tilbake til utgangspunktet: dette med religion som folkeopium. Er det mulig at Marx, dette studerkammermenneske som tilbragte mesteparten av sitt voksne liv i British Museum, (også?) tok feil da han hevdet at religion var et samfunnsprodukt, en utvekst med kun «soiale røtter» som det skulle være relativt lett å røske ut av bevisstheten?

Beklagelig at den tidligere katolikken Karl Marx kjente både kristentroen — og menneskehjertet — så dårlig.

Bispesynoden 1987:

HVEM SA HVA?

1

I skrivende stund er bispesynoden om «Legfolkets kall og oppgaver i Kirken og verden i dag» nettopp ført til ende. Biskoper og observatører er reist tilbake til hverdagen. Skjønt, festdager og ferie var det neppe særlig av for syndedeltagerne, dertil var program, arbeidsøkter og ansvar for stort. Hittil er bare brokker og biter av det som ble sagt og gjort, tilflytt St. Olavs redaksjon, så våre lesere får inntil videre nøye seg med det: Etter vår mening er det slett ikke bare-bare.

I sin preken under messen som markerte åpningen av synoden, kalte pave Johannes Paul II det forestående synodearbeidet «en mangesidig og utfordrende oppgave som utføres fremfor Guds og hele Kirkens årvåkne blikk». Følgende velkjente tekst fra Matteus' 18. kapittel dannet utgangspunktet for pavens videre refleksjoner.: «Det dere binder på jorden, skal også være bundet i himmelen, og det dere løser på jorden, skal også være løst i Himmelen...» «Vi er overbevist om at Den hellige ånd som er blitt gitt oss i Kirken og for Kirken, vil hjelpe oss til også å 'løse' det som måtte trenge å bli 'løst' innen det store området som er legfolkets slik at deres egentlige og spesifikke oppgave for den kirkelige sendelse må ha sitt utspring i deres kall.»

Paven ønsket legobservatørene velkommen til synodemøtet og sa bl.a. at «de bringer med seg – i tillegg til sitt vitnesbyrd og sine

bidrag til diskusjonen – legfolkets ekte og faktiske engasjement i Kirkens oppdrag og misjon, dens sendelse til frelse for verden. Vi (biskoper) har stor respekt for våre lege brødre og søstre. Vi takker Den hellige ånd for de rike gaver som er blitt gitt dem til beste for Kirken».

Fra forskning til forurensning

Synodemøtene er lukket for pressen, og synodereglene tilsier at delegatene og andre som får ordet i plenum, ikke får offentliggjøre den fulle tekst, kun referater. Noen biskoper velger likevel å offentliggjøre sine innlegg in extenso. Følgende lille «potpurri» – hvor rekkefølgen er mer og mindre tilfeldig – bygger hovedsakelig på stoff fra den amerikanske publikasjonen ORIGINS, som utgis av National Catholic Documentary Service.

Dr. Jérôme Lejeune, professor i genetikk ved universitetet i Paris, som hadde ordet og besvarte

spørsmål den 9. oktober, representerte Det pavelige vitenskapsakademi.

Lejeune sa bl.a. at pågående og planlagte manipulasjoner med menneskelige vesener, og da særlig med embryoer, kan bli et mer alvorlig problem enn atomvåpen. Forskning som utnytter de svake, de syke og de uskyldige, «kan bli en enda sterkere bombe» som kan ødelegge de siste moralske forsvarsverker i vårt samfunn. Han nevnte i den forbindelse mulighetene for å «lagre menneskelige embryoer» og for å produsere genetiske «dubletter» som kan tjene som et slags «lager av løse deler for det tilfelle at et organ trenger å skiftes ut». Lejeune oppfordret alle leger og helsearbeidere til å innse at «forskningen ikke kan frelse verden», og at det trenge forkynnelse og evangelisering innen deres profesjon.

Giovanni Marini-Bettolo, kjemiprofessor i Roma, represen-

Prester vil ut av solibat

Flertallet av amerikanske katolske prester kunne tenke seg å gifte seg dersom kravet om solibat ble opphevet, viser en meningsmåling som er foretatt blant prester i den katolske kirke. Amerikanske prester står splittet i synet på kvinnelige prester og prevensjon.

Målingen, som er foretatt etter oppdrag fra avisen New York Times og fjernsynsselskapet CBS, viser at 55 prosent av prestene kunne tenke seg å inngå ekte-

skap, mens 35 prosent vil holde fast ved solibatet.

I alt 45 prosent av de spurte er motstandere av kunstig barnebegrensning, mens 47 prosent kunne tenke seg å anbefale bruk av prevensjonsmidler. Ifølge New York Times går 64 prosent av amerikanske katolikker inn for bruk av prevensjon. Meningsmålingen er foretatt i forbindelse med pave Johannes Paul IIs besøk i USA.

AFTENPOSTEN

Prestvigsel av gifte menn?

Biskopen av Iguacu i Brasil, Dom Adriano Hypolito ofm, slår til lyd for at egnede, gifte menn bør kunne prestevies. I et foredrag i et tysk fransiskanerkloster nylig pekte han på «den sjelesorgeriske nødtilstand» i mange sogn i Brasil hvor det er én prest på 40.000 troende. Her synes vigsel av såkalte «viri probati» å være den eneste utvei, ifølge biskop Hypolito.

2

terte også Det pavelige vitenskapsakademi. Han tok for seg forurensningsproblematikken og viste til at skogsdød, sur nedbør og tæring på ozonlaget rundt jorden er meget alvorlige problemer. Bibelens oppfordring til mennesket om å legge under seg og ha herredømme over alt levende er blitt misbrukt i tiden etter den industrielle revolusjon, sa han. Katolikker bør arbeide for harmoni mellom mennesket og naturen, et arbeide som bør utføres «både via prekestol, skole, kontorer og massemedia», fastslo kjemiprofessoren.

Kvinnens rolle — et hovedtema

I løpet av den første fase av synoden talte et stort antall biskoper om kvinnens rolle, og dette ble faktisk et av hovedtemaene, men bare et par biskoper — en av dem var biskop Donald James Reece fra Vest-India — krevde «fornytt studium» om ordinasjon av kvinner. Flere var opptatt av det biskop Rafaelo Munoz Nunez fra Mexico kalte en talende taushet fra Kirkens side når det gjaldt å gi kvinner den plass som tilkommer dem.

Biskop Edward R. Gains fra New Zealand beskrev kvinners situasjon i Kirken bl.a. slik: Velutdannede kvinner føler at deres «talenter» kunne utnyttes bedre,

mens skilte kvinner og enslige mødre føler seg fremmedgjort.

Også fra columbiansk hold kom det kritikk av Kirkens nåværende politikk overfor kvinner. Biskop Libardo Ramirez Gomez ga uttrykk for håp om at Kirken må bli mer villig til å godta legkvinnens medarbeid og tjeneste ved bl.a. å «fjerne begrensninger som kun er av disiplinær art». Kirkerettens forbud mot at kvinner får være lektorer og akolytter «representerer klar diskriminering», sa hjelpebiskop Gabriel Bullet fra Sveits. Og den franske kardinal Albert Decourtray fra Lyons sa at kvinner burde være med når det gjelder prestekandidatens teologiske og åndelige skolering. Den belgiske kardinal Godfried Daneels krevde at man utreder muligheten for kvinnelige diakoner, og biskop Kuriakose Kunnasserry fra India sa at det er «på tide å gjenopprette det kvinnelige diakonat» og viste til at i den ritus han representerte, ble kvinner tidligere ordinert til diakoner for å hjelpe ved dåp av kvinner og ved nattverdsutdeling.

Klar protest mot slike tanker fra biskop Raul Francisco Primatesta fra Argentina. Han understreket med all mulig tyngde at Maria, som er selve modellen «for enhver kvinnes verdighet», hverken var prest eller diakon.

«Alle krefter må settes inn for å forhindre klerikalisering av kvinner,» sa han.

Synodens «refererende sekretær», kardinal Hyacinthe Thiaoum av Dakar, bemerket at «likhet/likeverd ikke forhindrer anerkjennelse av forskjeller». Han sa at de lokale kirker godtar «den moderne bevegelse for kvinners frigjøring og fremme både i familie og samfunn».

Noen synodefedre rettet oppmerksomheten mot mer lokalt betingede problemer som angår kvinners menneskeverd. Erkebiskop Peter Poreku Dery fra Ghana oppfordret synoden til å «avvise og klart motarbeide medgiftsskikker som enkelte steder inngår som en del av forutsetningen også for kristne ekteskap: Slik praksis er ødeleggende for kvinners verdighet, deres frihet og deres rettigheter.» Den filippinske biskop Celso N. Guevarra kritiserte de aspekter ved turismen og underholdningsindustrien i Asia som «utnytter, nedverdiger og 'dehumaniserer' asiatiske kvinner».

Redemptoristpresten Thomas Forrest, som er leder for «Forkynnelse 2000», en organisasjon som arbeider for evangeliets fremme via mediene, oppfordret synoden til også å se på hva som kan gjøres for å trekke flere menn inn i Kirkens liv — samti-

Når det gjelder diskusjonen om hvorvidt legfolk skal kunne gis adgang til å preke under messen (et emne som diskuteres ivrig i Vest-Tyskland for tiden etter at Vatikanet sa nei til å forlenge den spesialtillatelse det tyske episkopat hadde oppnådd på dette punkt), erklærte biskopen at i hans bispedømme får legfolk preke under messen.

KNA

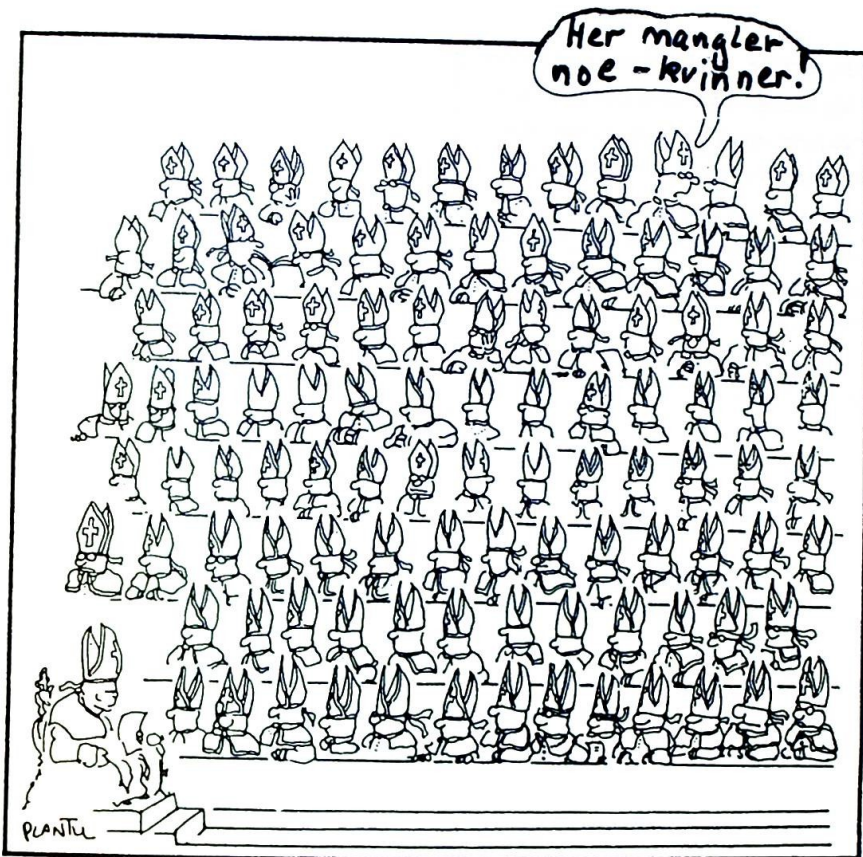
Kirken ønsker kuppmakere velkommen

De romersk-katolske biskopene i det lille sentral-afrikanske landet Burundi har i en felles uttalelse uttrykt tilfredshet over at landets tidligere statssjef Jean-Baptiste Bagaza ble styrtet i september. «Vi ser med glede og tiltro på dette modige initiativ for å skape et nytt klima for rettferdighet, fred og nasjonal enhet i landet,» heter det blant annet i uttalelsen. Biskopene

lover å hjelpe til med å etablere et «sant demokrati, med respekt for de fundamentale menneskerettigheter, der religionsfrihet inngår som en viktig del.»

Flertallet i Burundi er kristne, og de fleste kristne er katolikker. Men også andre kirkesamfunn er nå glade for at det gamle styret er kastet. Det var store problemer i forholdet mellom kirke og stat under Jean-Baptiste Bagaza. NØP

3

Ved nærmere ettersyn oppdaget de to herrer på bakerste rad at det likevel ikke manglet kvinner i synodeaulaen: 33 av observatorene var kvinner.

dig som den ser på hva som kan gjøres for å bedre forholdene for de mange kvinner som allerede er trofaste kirkemedlemmer. «I USA er bare 40% av kirkegjengerne menn, i mange andre land er prosenten så lav som 30 eller endog 20», sa Father Forrest som anbefalte at Kirken vender seg til kvinnene for å få hjelp til å styrke menns religiøse engasjement: «Kvinnene må hjelpe med dette: Den mann som møter

Kristus gjennom henne, kan være hennes egen far, ektefelle, bror eller sønn. Når vi utvider den rolle kvinner skal spille i Kirken, må vi også passe på at Kristi kirke i samme grad forblir åpen og tiltrekkende for menn.»

Nattverd og prestemangel

Hva når Kirkens lære om nattverdens betydning som selve hjertet i menighet og kristenliv,

spriker temmelig kraftig med virkeligheten ganske enkelt fordi prestemangel gjør nattverdsfeiringen til en sjeldenhet: i verste fall en en-gang-i-året- begivenhet? Erkebiskop Legaspi fra Filippinene tok opp dette problemet som angår langt flere enn filippinerne. Noe må gjøres for at nattverden ikke skal forfalle til en rituell sjeldenhet som finner sted de få ganger en prest har anledning til å besøke – i ordets egentlige mening – menigheten. Biskopen minnet om det spørsmål de asiatiske biskoper reiste under sitt møte i Hong Kong for ti år siden: Kan ledere for basismenigheter vies til prest, i tilfelle også om de har et yrke og er gift? Flere biskoper, blant annet fra Tchad og Sri Lanka, mente «viri probati», prestevigel av «egnede menn», var en nærliggende løsning.

Biskop Joseph Malua fra Zaire kunne berette at man der hadde innført en legteneste som kalles *mokambi*. En leg kristen er ansvarlig for en menighet som ikke har fast prest. Vedkommende innsettes offisielt av biskopen, administrere menigheten og kan regne med bistand fra en prest når det gjelder «nattverdsfeiring og ansvaret – i siste instans – for forkynnelsen», men ellers har *mokambi* frie hender i menighetens daglige liv.

Nøytral journalistikk — fins den?
«Det er juks å snakke om nøytral journalistikk,» sier Carl Henrik Grøndahl, den nye programredaktøren i P1's kulturavdeling. «Nøytralitet er uttrykk for en holdningsløshet. Den uttrykker et syn der alt er like viktig, og da er alt egentlig uviktig. Redelig journalistikk avhenger av at journalisten kjenner sine fordommer og vet når de har en tendens til å tre i funksjon.»

«I hvilken grad kan en medarbeiders personlige livssyn få spille inn?» vil Programbladets intervjuer vite. «Det spiller alltid inn», hevder Grøndahl. «Det er en illusjon å tro at det ikke gjør det. Det spiller inn når han eller hun velger emne, vinkling, intervjuobjekt og spørsmål. Alt dette er uttrykk for en holdning, ikke nødvendigvis noen politisk holdning, men et syn på uvesentlig og vesentlig.»

Engelsk rundspørring — om tro eller vantro

Halvparten av dem som svarte på en rundspørring i Englands største ukemagasin «Woman's Own», uttalte at de ikke trodde på Gud. Det var særlig de unge som stilte seg negative til troen. Henimot 88% av kvinnene gikk imot pavens syn når det gjelder prevensjon.

CATHOLIC HERALD

4

Den nordiske bispekonferanse:

Fri informasjon livsviktig
«Fri informasjon kan avverge problemer; den kan stoppe rykter og viske bort mistanker. For intelligente, modne katolikker er denne frie informasjonsstrøm et like viktig 'livets vann' for vår tro som vår daglige bønn er det. Uten den tørker Kirkens medlemmer inn og visner,» sa *Albina Spell*, en av de kvinnelige legobservatører, redaktør for *The Catholic Post* i bispedømmet Peoria i Illinois, og president for *Catholic Press Association*, som omfatter USA og Canada. Naturlig nok offentliggjorde hun sin tekst in extenso rett etter fremføringen.

Blant de emner hun tok opp, var målsetningen for katolske media og for katolikker i media generelt. Her dreier det seg både om folks rett til informasjon, om korrigerende av feiloppfattelser av hva Kirken er og står for, men også om fri diskusjon: «Jo, vi informerer også om uenighet og misnøye — hvordan skulle vi el-

lers 'dekke' hele den katolske kirke i dag? Det er en del av vår oppgave som yrkesjournalister. Dersom vi lukker øynene for denslags, ødelegger vi vår troverdighet, svekker virkningen av vårt arbeid og gjør Guds folk en bjørnetjeneste. Vi har tillit til Ånden, vi innser at dialog er en del av Kirkens 'hjerteslag', og vi refererer så sannferdig og fullstendig som vi kan ut fra den informasjon vi sitter inne med . . . Også i media taler Kirkens stemme, og mediearbeid er hverken menns eller kvinners spesialområde, eller de ordinertes eller uordinertes for den saks skyld. Vi er alle med 'i den båten', menn og kvinner, geistlighet og ordensfolk, og enhver bringer sin spesielle ild og glød inn i det hele.» Hun kom også med en sterk oppfordring til Kirken om å tale et språk som folk forstår, men også en oppfordring til ikke å undervurdere de katolske «mottagere». ●

*Biskop
Gerhard Schwenzer
representerte
Den nordiske
bispekonferansen
under synoden
og holdt
følgende innlegg
i plenum*

Under Den nordiske bispekonferanses forberedelse til denne synoden ble mange aspekter ved legfolkets kall berørt. Her vil jeg bare ta frem ett som er av spesiell betydning for oss, nemlig kvinnes stilling i Kirken.

I de nordiske samfunn har kvinnene — mest etter eget initiativ — oppnådd en posisjon som utvilsomt er sterkere enn den de har i den katolske kirke. I *Lumen Gentium* (nr. 32) anerkjenner Det 2. Vatikankonsil menns og kvinners grunnleggende likeverd. Konsilets budskap til kvinnene understreker dette meget klart. Synoden i 1971 om rettferdighet i verden sier at kvinnene «bør ha sin del av ansvaret både i samfunnet og Kirken». Etter oppfordring fra denne synoden ble det den 3. mai 1973 etablert en kommisjon som skulle studere kvinnens rolle i samfunnet og i Kirken. Den 31. juli 1976 offentliggjorde kommisjonen sine

*Under arbeidet med bladet
kom synodens sluttdokument
— i diverse språkdrakter —
redaksjonen i hende:
oversettelse følger i neste nummer.*

Gifte prester ønsker å kunne utøve sitt embete igjen

Den 23. august møttes 150 delegerte fra 16 land i Ariccia utenfor Roma til den første kongress i «De gifte presters internasjonale organisasjon.»

Temaet: «Det fornyete presteembetet i kirken overfor den moderne verden». Formålet var å søke nye veier for at gifte prester igjen kan få adgang til full utø-

else av sitt presteembete.

Den internasjonale organisasjonen, som ble stiftet i mai 1986, er en sammenslutning av 20 nasjonale foreninger for gifte prester, som vil arbeide for en slags «revolusjon» av presteembetet i vår tid og for framtiden.

For øyeblikket er det i hele verden omtrent 80.000 gifte prester. Cirka 50.000 av dem er «laiserte» (ført tilbake til leg-

mannsstanden) og er kirkelig viet. De øvrige 30.000 er kun gift borgerlig. Om trent en fjerdedel av alle gifte prester – altså ca. 20.000 – går med iver inn for igjen å få lov til å virke som prester i den katolske kirke.

Antallet av fungerende sekular- og ordensprester i hele den katolske kirke er for tiden litt over 400.000.

KATOLSK ORIENTERING

KLAR OPPGAVE FOR SYNODEN

5

anbefalinger. Budskapet fra synoden i 1980 understreket på nytt at Kirken må forsvare og stadfeste kvinners verd og rettigheter på en sakssvarende måte.

Lineamenta (forhåndsdokumentet) til årets synode ble klandret av mange fordi det tiet om kvinners stilling. Arbeidsdokumentet taler uttrykkelig om kvinners medvirkning og fremme. Vi er takknemlige for disse ordene. Likevel konstaterer vi en utbredt følelse av avmakt og skuffelse hos mange kvinner. I enkelte tilfeller dreier det seg om en klar tillitskrise, som når man f.eks. avskriver en forsamling eldre sølibatære herrer evnen til å kunne uttale seg adekvat om kvinners rolle i samfunn og Kirke. Noen steder er det kommet til «avmaktsdemonstrasjoner» overfor en mannliggjort kirke og teologi. Uansett om denne følelsen er vel begrunnet eller ikke, må vi ta den alvorlig og gjøre noe på det punkt.

Når Kirken taler om kvinnens oppgaver i hjem og familie, sier den utvilsomt riktige ting, likevel blir den ofte misforstått. Mange kvinner som først og fremst vier seg til sine oppgaver i familien, opplever virkelig dette som menneskelig utfyllende og dypt tilfredsstillende. De kan med rette vise til at de utfører et uerstattelig arbeide både for sine familier og for samfunnet. Kvinners innsats i

familien, som også er en innsats for den neste generasjon, trenger utvilsomt større anerkjennelse og oppskatting fra det offentlige. Likevel kan ikke alle kvinner i samme grad bli bundet av familiære oppgaver. Kvinner kan virkelig gjøre sin egenart på mange ulike måter. Ofte vil kvinner i løpet av sitt liv både være husmødre, senere yrkeskvinner eller omvendt. Likeledes kan de kombinere arbeid i hjemmet med yrkesaktivitet eller annen samfunnsgagnlig virksomhet.

I årene som er gått siden Det 2. Vatikankonsil, har tallet på kvinner som engasjerer seg i Kirken, stadig vokst. Mange av disse kvinnene har skaffet seg fremragende kvalifikasjoner både innen teologi, katekese og administrasjon. I de fleste tilfeller går deres engasjement hånd i hånd med en ekte kjærlighet til Kirken som de ønsker å tjene på beste måte.

Dessverre forekommer det stadig oftere at nettopp kvinnene, som utgjør den langt største gruppe av kirkelig aktive, føler seg miskjent og derfor ofte forsvinner ubemerket ut av Kirken. Jeg spør: I hvilken grad er vi selv skyld i denne misforståelse? Er vi rede til å forandre på alt det som diskriminerer kvinnene, eller som de kan oppfattes som diskriminerende?

Blir denne viten om menns og

kvinnens likeverd virkelig anerkjent i praksis? På innenkirkelig hold må denne viten føre til en høyere grad av oppmerksomhet hos prestene, oppmerksomhet på hvordan de i det hele tatt betrakter kvinnene, hvordan de taler til dem og om dem.

Ofte forråder vårt språk oss. Uttrykksmåter som kvinner oppfatter som diskriminerende, får ikke forekomme i kirkelige dokumenter. Det samme gjelder for ordbruken i liturgien. Her bør man for eksempel ta hensyn til at halvparten av menneskeheten nettopp ikke er menn og «brødre».

Velegnede kvinner med klart positiv innstilling til Kirken må i langt større grad enn tidligere få ansvar på det pastorale området (f.eks. ved presteseminarene) og i Kirkens råd inklusive kurien. Et skritt i riktig retning er f.eks. – når det gjelder Kongregasjonen for ordensfolk og sekularinstitutter – at ordenskvinner og kvinner fra sekularinstituttene selv er med på å bestemme og bære ansvar i spørsmål som angår kvinneordene og sekularinstituttene.

Med andre ord: For at Kirken skal kunne forandre den situasjon som vi har i dag, og som mange oppfatter som urettferdig, er det viktig at kvinnene selv får bidra aktivt til forandringen. Som samfunnet forøvrig, er også Kirken

Kirkelige freds-overvåkere

Kardinal Miguel Obando y Bravo er sammen med baptisten dr. Gustavo Parajon utnevnt av president Daniel Ortega til å være med i et panel som skal overvåke gjennomføringen av den nylig inngåtte fredsplanen som Contadora-gruppen underskrev. Kardinalen, som er en av hovedkritikerne av sandinist-regjeringen, skal

være formann i overvåkingskommisjonen.

De to andre i kommisjonen er Mauricio Diaz fra kristeligdemokratene som representerer den politiske opposisjonen i landet, og visepresident Sergio Ramirez som representerer regjeringen i Nicaragua. Det skal etableres tilsvarende kommisjoner i de fire andre landene som omfattes av Contadora-planen som ble undertegnet

i Guatemala i begynnelsen av august.

Kommisjonen får ingen lett oppgave. Den skal holde øye med at intensjonene i fredsplanen blir overholdt på områder som indre avspenning, amnesti, oppheving av unntakstilstand, stimulere til øket demokratisering; noe som igjen vil kreve en fri presse og politisk pluralisme, for å nevne noe. NØP

6

avhengig av kvinners arbeidsevne, av deres erfaringer og holdninger. Kvinnenes manglende innflytelse på det kirkelige plan oppleves stadig sterkere som en fundamental svikt fra Kirkens side. Kirkens fremtid vil for en stor del avhenge av om vi mestrer denne utfordringen.

Alle ledd innen Kirken må bli seg følgende bevisst: Kvinnene er på ingen måte bare gjenstand for pastoralt arbeid, de er i høy grad også aktivt med i Kirken, og det gjelder fullt ut enten det dreier seg om videregivelse av troen, pastoralt arbeid eller diakoni. Denne bevissthet må styrkes på alle plan innen Kirken og omsettes i handling.

Vi må i siste instans gjøre alt for å styrke enheten i mangfoldet og mangfoldet i enheten av nådegaver, embeder og tjenester i Kirken, gjøre det med glede og i gjensidig tillit.

I Antwerpen i 1985 sa pave Johannes Paul følgende: «De troendes fellesskap ser frem til kvinners berikende innsats ikke bare i familien, men på alle livets områder: i det åndelige liv, innen teologisk tenkning, i menighetens liv, innen kallene til misjon, i rådsstrukturene og på det pastorale plan.»

Her har vi en klar oppgave som vi bør gå løs på under denne synoden. ●

Credo i Advent

av Iren Midtgård

Ingen nøkkel. Alle dører står åpne nå. Vi venter i huset.

Universet gjenreist i sann størrelse. De mange rom.

Faderen er sin egen byggmester. Hjørnesteinen la han ned.

Ingen kan lodde til begynnelsens lyse, rytmiske dybder.

Det står åpent nå. Stormer frem. Ingen kan stanse verdens lys.

Misforstått religion?

Man har ikke noen garanti for velstand og varig helse ved å bli en kristen, sier dr. med. Atle Roness i en samtale med Arbeiderbladet. Ifølge Roness — som er psykiater, teolog og leder for Modum bads nervesanatorium — er pastor Hans Bratterud og Oslo fullevangeliske kirke eksponenter for en usunn religiøs tro: deres

herlighetsteologi har lite med virkelig kristendom å gjøre.

I sin praksis møter dr. Roness ofte mennesker med psykiske lidelser forårsaket av usunn forkynnelse. Etter hans mening kan misforstått religion skape psykiske problemer. Men han peker samtidig på at der hvor kristendommen forkynnes på rett vis, er troen en viktig mentalhygienisk faktor.

Knelende ateist

«Det er underlig for en gammel ateist å være tilstede på et politisk demonstrasjonsmøte som har form av en messe», stod det å lese i Klassekampen for en tid siden. Det gjaldt et besøk i Polen: «Litt underlig plutselig å måtte knele ned for første gang i sitt liv. På den annen side er det ikke mulig å bli stående oppreist når 50.000 polakker kneler ned i bønn. Og for en gammel innbarka ml-er er dessuten ikke rituelle knebøyninger noe stort problem.»

Paven i USA: En reise i sort-hvitt?

7

Man kan si hva man vil: Pave Johannes Paul har et tempo som de færreste makter å holde følge med. Hans USA-reise nå i høst fulgte i så måte mønsteret fra tidligere pavereiser: Han besøkte 7 byer og holdt 48 prekener og foredrag i løpet av de 10 dagene reisen varte!

Likevel skilte denne reisen seg klart ut fra de 35 reiser paven inntil da hadde foretatt utenfor Italia: Han lyttet til dem han skulle møte, før han selv tok ordet. Og det var langt mer enn de obligate høflighetsfraser han lyttet til.

Riktignok dreide det seg om på forhånd ferdiglagde — og godkjente — taler slik at paven var vel informert og visste hva som ventet ham: Pavebesøk overlates ikke til tilfeldigheter og ukontrollerte innfall, dertil kommer at seremoniell og etikette er romersk spesialitet. Men likevel: Det var noe nytt.

Forglemmelser?

Kanskje ikke så meget for den jevne katolske amerikaner som er vant til en større grad av åpenhet omkring kirkelige «utspill» og uttalelser enn de fleste europeiske katolikker. De amerikanske biskopers hyrdebrev om samfunnsøkonomi i sin alminnelighet og den amerikanske i særdeleshet, ble sendt ut til flere omgangers høring blant «fårene». Et *novum* i katolsk sammenheng. Var det derfor paven unngikk å nevne dette også

på andre måter skjelssettende hyrdebrev da han holdt en lengre tale i Detroit nettopp om økonomiske spørsmål og problemer — problemer som dette bilindustriens tidligere Mekka har flusset opp av? «Som om bare han og ikke landets egne biskoper kan tale med autoritet om disse spørsmål,» kommenterer en medarbeider for *Catholic Herald*.

Også andre mindre iørefallende utelatelser kunne nevnes, og «medarbeideren» nevner dem: Ingen henvisning til de amerikanske biskopers både frittalende og avbalanserte hyrdebrev fra 1983 om atomvåpen og nedrustning i den offisielle «ordutveksling» med president Reagan om freds- og nedrustningsplaner. Ikke et ord til støtte for de mange amerikanske biskoper og andre engasjerte katolikker som har talt og skrevet

sterkt og overbevisende mot gjeninnførelsen av dødsdom slik den føderale lovgivning i USA nå gir anledning til. Heller ikke støtte til Arias-planen for en fredelig løsning på konfliktene i Mellom-Amerika, og ikke et ord om de mange flyktninger også fra El Salvador og Guatemala da paven i Miami nevnte andre flyktningegrupper på det amerikanske kontinent og deres problemer: flyktninger fra Cuba, Haiti og Nicaragua.

Mangt med appell — til mange

Hva sa så paven — når det var såpass meget han ikke sa? Utvilsomt mangt som både var påkrevet, og som hadde adskillig appell til store grupper innen det amerikanske samfunn, et samfunn som fremdeles er en «melting pot» — en smeltedigel — for «stoffer» av svært så ulik gehalt. Og fremført med den overbevisning, intensitet og varme som er denne paves spesielle varemerke. Ved flere anledninger talte han varmt for minoritetsgruppers rettigheter og deres rett til anerkjennelse for sin egenart. I New Orleans fordømte han klart enhver form for rasisme, roste Martin Luther Kings ikkevolds-linje og forsikret om at Kirken er for alle, uansett hudfarge og nasjonalitet. I Los Angeles — på dørstokken til Hollywood — advarte han mot mediemanipula-

«Glasnost» – og religionsfriheten

To brasilianske biskoper som nylig er vendt tilbake etter et besøk i Sovjetunionen, har uttalt at sovjetregjeringens «glasnost»-politikk har betydd lite når det gjelder å lette på restriksjonene for religionsfrihet.

CATHOLIC HERALD

8

sjon av sannheten og tok kraftig avstand fra den nedverdiggelse av menneskeverdet som pornografi og voldsforherligelse representerer. Under møtet med 6.000 unge i Los Angeles, et møte som ble overført i TV, kalte han ateismen for vår tids største problem fordi den i siste instans ikke gir noe egentlig livshåp: Den har intet holdbart svar på lidelsens problem. Overfor representanter for den indianske befolkning beklaget paven at Kirken i sin misjonsiver har begått alvorlige feil overfor urbefolkninger, men han forsikret at den har lært av sine feil og står fast på de innfødtes side når det gjelder deres rett til landområder, til en egen kultur og egne tradisjoner.

Frihet, demokratiske rettigheter og fargerikt mangfold var gjennomgangstemaer i mange av pavens taler og prekener, og i hvert fall de to første temaer har god gjenklang hos størstedelen av den amerikanske befolkning. Kanskje ekstra god i år da det er 200 år siden forbundsrepublikkens grunnlov ble vedtatt, et jubileum som ble offisielt feiret kort etter pavebesøket.

Den vertikale dimensjon

Når det gjaldt innenkirkelige forhold, gjorde imidlertid paven det helt klart – særlig under møtet i Los Angeles med 300 biskoper –

Nonner som oppviglere!

En sørafrikansk nonne ble stilt for byretten i Johannesburg i oktober, beskyldt for blant annet oppviglersk virksomhet. Det gjelder sr. Bernard Ncube, som tilhører den sør-afrikanske nonneorden «Companions of St. Angela.» Sr. Bernard har sittet i varetekt i flere år, og rettsaken er nå utsatt til januar 88.

CATHOLIC HERALD

Kirken i Sør-Afrika

Den sørafrikanske katolske bispekonferanse har på det sterkeste kritisert et statlig forsøk på soneinndeling i landet, der svarte og hvite kan leve hver for seg. I en uttalelse fra bispekonferansen heter det at på en slik måte blir apartheid verken endret eller mer akseptabel. «Det onde må tas ved roten.»

CATHOLIC HERALD

at her gjelder ikke demokratiske spilleregler og pluralisme like ubetinget: Den som avviker fra Kirkens tros- og morallære slik den defineres av læreembedet, stiller seg utenfor fellesskapet og katolsk tradisjon. «Utvalgskatolisisme» som velger og vraker å la carte, representerer en «graverende feiltagelse», sa paven, og den må møtes med fasthet og eventuelt kirketukt i form av sakramentsnektelse. Liten forståelse fra pavehold for følgende synspunkt, formulert av Donna Hanson, bl.a. leder for de amerikanske biskopers Nasjonale rådgivende komité: «I min kulturelle erfaringsbakgrunn betyr det å sette spørsmålstegn hverken opprør eller dissens. Snarere er det et uttrykk for ønsket om å delta og et tegn både på kjærlighet og modenhet.»

Også de fire representanter for landets biskoper som talte til den lyttende pave under det nevnte «biskopsmøte» i Los Angeles, fremmet punkter hvor de håpet på økt forståelse fra Romas side, men uten å nå særlig frem – i hvert fall i denne omgang. Kardinal Joseph Bernardin, erkebiskop av Chicago, talte varmt for en oppvurdering av kollegialiteten mellom biskopene både som prinsipp og som lederstil innen Kirken: Paven svarte med å betone at «den vertikale dimensjon» er av vesentlig betydning for å forstå forholdet

mellom lokalkirkene og fellesskapet, og at den universelle kirke ikke må forstås som en slags sammenslutning av enkeltkirker. John Quinn, erkebiskop av San Francisco, tok i sitt «statement» opp den katolske morallære og advarte mot ukritisk å overta tidligere tiders løsninger på problemer som i dag er kvalitativt forandret, eller som slett ikke eksisterte i sin nåværende form «den gang da». Pavens svar er allerede referert ovenfor: ingen avvik og ingen diskusjon.

I sitt svar til erkebiskop Rembert Weakland av Milwaukee, som hadde vist til katolikkenes økende deltagelse og betydning i amerikansk samfunnsliv, spurte paven tilbake om den amerikanske kultur i dag utvikler seg slik at det merkes at den er influert av evangeliet. Weakland tok også opp spørsmålet om kvinnenes stilling i en kirke som de elsker, men hvor de ofte føler at de blir behandlet som «annenklassens borgere». Paven svarte med bl.a. å gjenta det svar han ga tidligere under USA-besøket da en bekymret prest talte om mangelen på nye prestekall: Å være prest, er ikke kvinners kall. Erkebiskop Daniel Pilarczyk av Cincinnati kom også inn på mangelen på preste- og ordenscall, han beklaget den tiltagende sekularisering, og at dagens amerikanske samfunnsklima er

Konstantinopels patriark i Moskva

På sin reise gjennom Sovjetunionen har den økumeniske patriark Dimitrios I møtt den russisk-ortodokse kirkes overhode, patriark Pimen.

Under et festmøte roste patriark Pimen det fruktbare samarbeid mellom Russland

og Konstantinopels ortodokse kirke. Han minnet om at det var over fire hundre år siden en patriark fra Konstantinopel sist besøkte Russland.

I festmøtet deltok også presidenten for det sovjetiske parlaments enhetsråd og mor Teresa fra Calcutta som var gjest hos det sovjetiske fredsråd.

KATOLSK ORIENTERING

Blir religiøse samvittighetsfanger frigitt i Sovjet?

Innen november i år vil de sovjetiske myndigheter frigi alle samvittighetsfanger som er fengslet av religiøse grunner. Dette har formannen for det sovjetiske ministerråd for religiøse anliggender, Konstantin Chartsjev, meddelt den amerikanske senator Richard Lugar ved et besøk i USA.

KATOLSK ORIENTERING

9

blitt nokså uvennlig overfor kristen tro. Disse kjensgjerninger representerer en sterk utfordring til Kirkens tjeneste. Paven mente at med Guds hjelp og fellesskapets støtte ville geistligheten makte å takle problemene.

Møtet med biskopene fant sted bak lukkede dører, men talene ble offentliggjort, og biskop Pilarczyk, som er viseformann i Den amerikanske bispekonferanse, stilte opp og formidlet inntrykk fra møtet til pressen. Ifølge den franske avisen *Le Monde* sa Pilarczyk bl.a. at man ikke hadde ventet seg særlig mye nytt fra pavelig side i forbindelse med møtet med biskopene, heller ikke at han skulle løse deres problemer. Nå ville «man» dra hjem og fortsette sitt arbeid som før: Kirken i USA er den samme som før møtet. Det tyske katolske tidskriftet *Herder Korrespondenz* konkluderer sin rapport om pavens annen reise til den nye verden med å fastslå at USAs biskoper slett ikke kom dårlig fra det hele: «Deres bidrag (til samtalen) var på mange måter mer nyansert enn pavens tale, delvis også mer selvkritisk og med klar amerikansk adresse, uten at de derved ga etter i selve saken.»

Tro tross dissens

Ingen store sensasjoner altså i de ti dager pavens besøk varte, og

ingen store protestaksjoner som noen fryktet. Et protesttog av ca. 4.000 homofile og lesbiske i San Francisco er neppe noen sensasjon. Men heller ikke den helt store tilstrømmingen til de pavelige gudstjenester og andre arrangementer: Selv om man tar ublide værguder med i betraktning, lå tallene et godt stykke lavere enn det man hadde håpet på og regnet med, og adskillig lavere enn ved den overstrømmende mottagelse paven fikk ved sitt første USA-besøk i 1979.

Selv om ca. 90% av de amerikanske katolikker ønsker en viss liberalisering av katolsk moral-lære, ser de samme 90% neppe paven som noe nær den store, stygge ulven slik amerikanske media av og til kan gi inntrykk av. USA's katolikker vil nok i det daglige bestrebe seg på å gjøre nettopp det paven oppfordret dem til: nemlig å integrere de kristne verdier i «the American way of life». Og fortsette å være et av de mest kirkegående folk i den katolske verden. UKJ ●

Glem ikke langtidsfangene!

«Aksjon for langtidsfanger» stod sentralt i Amnesty International's virksomhet i oktober måned: Man har villet gjøre verden spesielt oppmerksom på forholdene for dem som tilbringer år etter år av sine liv – fengslet på ubestemt tid – uten rettergang og uten å vite om de noen gang vil kunne spasere ut i friheten igjen.

En romersk-katolsk biskop, Peter Joseph Fan Xueyan, nå 79 år gammel, har vært holdt fanget og i husarrest hele tiden siden 1958, kan Amnesty melde. Han var en av de siste kinesiske biskoper som ble utnevnt av Vatikanet i 1951, før myndighetene i Kina

tvang den kinesiske katolske kirke til å bryte sine bånd med Roma.

Amnesty opplever forøvrig stadig gledelige resultater av sitt arbeid. F.eks. ble samvittighetsfanger Nikolai Baranov sluppet ut av mentalsykehuset i Sovjet og fikk lov til å flytte til Storbritannia – etter 23 år i fangenskap.

«Håpet er av stor betydning for langtidsfanger», sier overlege Lars Weisæth, «å vite at noen venter på deg, er en måte å overleve på. Derfor er Amnestys arbeid så viktig.»

Amnesty Nytt

Ifølge kardinal Jozef Tomko, prefekt for Vatikanets kongregasjon for verdensmisjon, ble cirka 70 katolske misjonærer rundt om i verden drept i perioden 1980–1985. I enkelte land i den tredje verden har man kunnet konstatere at de systematiske forfølgelser av den katolske kirke er blitt skjerpet. Aggresivitet og terror har antatt slike dimensjoner at man ikke lenger viker tilbake for å drepe, understreker kardinal Tomko.

KATOLSK ORIENTERING

Kirkelig vielse — mer festlig!

Mange unge vil gifte seg i kirken, skriver «Pravda Vostoka» og mener at årsaken ikke er voksende tro, men at den borgerlige vielse har en lite festlig form. Man klager over de altfor fantasiløse borgerlige massevielser, og det påstås samtidig at mange ortodokse prester utnytter de unges lengsel etter høytid og fest — og at de også vier par som ikke kjenner den kirkelige ritus.

KATOLSK ORIENTERING

Rom for skriftemål

Det bør innredes «rom» for skriftemål i kirkene for mennesker som av psykiske grunner avviser de mørke skriftestoler som egnet sted for en åndelig samtale og for mottagelse av forsoningens sakrament, sier den nye biskopen av Osnabrück, Ludwig Averkamp. Man bør også se litt på «den akustiske siden» ved skriftemål og samtaler: det bør være så god lydisolasjon at den tåler vanlig samtalenivå. KNA

VINTREET OG GRENENE

I Joh. 15.5–9: leser vi:

«Jeg er vintreet, dere er grenene. Den som blir i meg, som jeg i ham, han bærer frukt i mengde; men skilt fra meg kan dere ingenting gjøre. Den som ikke blir i meg, han kastes bort, som en visne gren; og de visne grenene blir samlet i en haug og kastet på ilden, hvor de brenner.

Dersom dere blir i meg, og mine ord i dere, da kan dere be om hva dere vil, og dere skal få det. Det blir min Far til ære, når dere bærer frukt i mengde, og da er dere mine disipler.»

Jeg er vintreet, dere er grenene, sier Jesus. Og han forventer at grenene skal bære frukt. Ja, det er en forutsetning for at vi skal ha tilhørighet hos ham. Er det ikke slik det ofte tenkes?

Men er det slik, da må vi forandre, ikke bare litt, men også radikalt på det bildet av vintreet og grenene som Jesus bruker. La oss se det for oss:

Stammen av et vintre tegner seg nakent mot himmelen. På bakken omkring ligger en mengde grener. Halvvisne som de er, betrakter stammen dem ovenfra med et avvisende blikk. Mange av grenene har helt resignert og gitt seg over til motløsheten. Andre ser med fortvilelse og sorg opp mot stammen der de vet at de har sin egentlige tilhørighet,

sitt liv. Men håpet er ved å slukne.

Men se: Noen av grenene har oppfattet poenget. De riktig vrir seg av anstrengelse og klarer ved en utrolig viljesanspennelse å presse ut av seg en mengde saftige frukter. Og stammen bøyer seg tilfreds ned for å kle seg med disse frukttunge grenene. De blir podet inn på stammen og jubler over sin suksess. For en utsikt her ovenfra! Med hoderystende beklagelse ser de ned på de visne grenene på bakken. Selv har de fått lønn for strevet og er kommet opp til anerkjennelse og tilhørighet.

Dette passer jo utmerket inn i denne verdens tankegang: Man får det som man har fortjent, — for enhver er jo sin egen lykkes smed.

Men Guds Rike er ikke av denne verden; og det var fra et Evangelium vi leste, fra et godt budskap for dem som vet seg fattige. Hva stod det egentlig?

Jesus sier: «Jeg er vintreet, dere er grenene. Den som blir i meg, som jeg i ham, han bærer frukt i mengde. . .»

Han sier ikke: «Den som bærer frukt i mengde, han blir i meg.» En vesentlig forskjell! Altså ikke en formaning om å bære frukt, men et løfte, en fastslåen av en kjennsgjerning: «— han bærer frukt i mengde.» Men også en

forutsetning: «Den som blir i meg, som jeg i ham. . .»

Vi skal altså få stole på at vi bærer frukt, uansett hvordan vi opplever oss selv, dersom vi blir i ham og han i oss. Da blir ikke det viktigste for oss å stille oss foran selvransakelsens speil og telle våre frukter, — eventuelt fortvile over mangelen på sådanne.

Noe annet blir derimot meget viktig, nemlig hvordan vi forholder oss til løftets forutsetning om å bli i ham og la ham få bolig i oss. Hvordan skal vi så forstå det? Hva innebærer det fra vår side?

I Joh. 6.56–58 sier Jesus:

«Den som spiser mitt legeme og drikker mitt blod, han blir i meg og jeg i ham. Som det er Faderen, den Levende, som har sendt meg, og som det er ham jeg har mitt liv fra, slik skal den som spiser meg, få sitt liv fra meg.»

Her fører Jesus oss inn i eukaristens mysterium. Tidligere i samme kapittel sier han: «Jeg er det levende brød, kommet fra himmelen; og den som spiser av det, skal leve i all evighet. Det brød som jeg gir, er da mitt legeme, hengitt for verdens liv.»

Vi kjenner den hellige Claras og den hellige Frans' ærbødighet for nattverdbrodet. Klarest kommer dette fram i Frans' lovpris-

«Cafod» i Afrika

Den britiske katolske hjelpeorganisasjonen «Cafod» (Catholic Fund for Overseas Development) vil øke støtten til flere afrikanske stater som er rammet av AIDS.

«Cafod» har allerede skaffet til veie laboratorie-utstyr, medisiner og medisinsk assistanse. For å bekjempe epidemien vil man i første rekke gjøre en innsats på opplysningsfeltet. CATHOLIC HERALD

«St. Olav» til slekt og venner? - En god gave idé, spør De oss!

Abonnementspriser for 1988 (12 nr. i året – julenr. for 1987 tilsendes gratis):
Norge og Norden: kr. 180
Europa forøvrig: kr. 215
Andre verdensdeler: kr. 230

ST. OLAV

Katolsk tidsskrift for religion og kultur

Bestilling: Akersvn. 12, 0177 Oslo 1 – tlf. 42 43 57.

av Randi Christensen

11

ning av eukaristien:

«Måtte hvert menneske skjelve, hele verden rystes og himmelen juble, når Kristus, den levende Guds Sønn, er på alteret i prestens hånd! Å, hvilken beundringsverdig nåde og overveldende verdighet! Å, opphøyde ydmykhet! Å, ydmyke opphøyethet, at universets Herre, Gud og Guds Sønn, ydmyker seg slik at han for vår frelses skyld skjuler seg i Brødets enkle skikkelse. Se, brødre, Guds ydmykhet og utøs deres hjerter for ham, bli også dere ydmyke, så dere kan bli opphøyet av ham.»

Frans – og Clara – har sett den kraft og den kilde til liv som ligger i den hellige kommunion, dens enorme vertikale og horisontale dimensjoner. Alle ord om og av Gud fører fram til dette klimaks: Ordet som ved Ånden ble legeme. Det hellige Jesu' legeme som ved Ånden ble Brødet, det fullbragte Livet, kilden og forutsetningen for alt liv som bærer evigheten i seg.

«Den som spiser mitt legeme og drikker mitt blod, blir i meg og jeg i ham –.» Så er det altså her det begynner, ved nattverdbordet. Her er det at grenene ved

hans selvhengivende kjærlighet blir podet inn i stammen, som er Kristus. Her er det grenene får den næring som bringer dem til å bære frukt. «Ikke slik at vi selv er i stand til dette,» sier Paulus i 2. Kor. 3. 5, «– vi kan ikke tenke ut noe, som kom det fra oss. Det er Gud som har satt oss i stand til det, han som gjorde oss til tjenere for en ny pakt som ikke bygger på bokstav, men på Ånd.»

* * *

«Jeg har satt dere til å bære frukt», sier Jesus, og han tilføyer: «frukt som varer.» (Joh. 15. 16)

Forslag til meditasjon – for helse- og sosialarbeidere

«Hvorfor er det så mye mer av kunnskaper enn av visdom blant oss?» spør Aage Müller-Nilssen, generalsekretær i Kirkens Bymisjon. – «Det å søke visdom forutsetter noe annet og mer enn bare å samle praktisk erfaring. Det forutsetter for eksempel at den innhentede erfaring blir vurdert i forhold til verdier – et verdigrunnlag, en tro. Det forutsetter en kulturell forankring og en grunnleggende trygghet

som nok ofte er mangelvare . . .

Kanskje skulle vi litt oftere ta fram den såkalte «kjærlighetens høysang» fra første korinterbrev, og bruke den som meditasjonstekst – for eksempel for helse- og sosialarbeidere? Den er lett å «oversette»! . . .

For hva hjelper vel faglige teknikker, kunnskaper, arbeidstidsordninger – hva det nå måtte være – hvis jeg ikke har kjærlighet, «gagner det intet».

Fra «BYMISJONÆREN».

12

Altså ikke en hvilken som helst frukt. Hva er da kjennetegnet ved den frukt som varer? Den frukten som er Guds gave til oss og Guds verk i oss ved Jesus Kristus? Paulus gir oss et klart svar på dette i 1. Kor. 13. 8: Den frukt som varer, er kjærligheten. For «kjærligheten skal aldri forgå.» Frukten av vårt samfunn med Gud i Jesus Kristus er det liv i oss og mellom oss som alene har evighetsspiren i seg, – nemlig kjærligheten.

I 1. Kor. 13. 1–3 finner vi den mest gripende og tankevekkende hyllest til kjærligheten som vel noen gang er skrevet:

«Om jeg taler alle menneskelige språk, ja, i englenes egen tunge, men ikke har kjærlighet, da er jeg bare ljomende malm og klingende cymbaler. Om jeg har profetiske gaver, om jeg kjenner alle mysterier og eier all innsikt, om jeg har en tro så full og hel at jeg kan flytte fjell, men er uten kjærlighet, da er jeg intet. Om jeg deler ut alt jeg eier, om jeg gir mitt legeme til bålet, men ikke har kjærlighet, da er det meg ennå til ingen nytte.»

Til og med troen har Paulus underordnet kjærligheten. Og vi gjenkjenner her Jesu' utsagn i Mat. 7. 21–23 som begynner slik: «Ikke alle som sier til meg:

Herre, Herre . . . skal komme inn i himlenes rike, men alene den som gjør min himmelske Fars vilje.» Og komplementært til dette leser vi i Joh. 15. 10–13 disse ord av Jesus: «Dersom dere holder mine bud, da blir dere i min kjærlighet . . . Og dette er mitt bud: at dere skal elske hverandre, slik som jeg har elsket dere.»

Dette er altså den hellige forvandling som er frelseshistoriens endemål for våre liv:

Fra mennesket skapt i Guds bilde, men som ved syndefallet ble innkrøkt i seg selv, seg selv nok, til mennesket som, ved Kristi forsoningsverk, ved fullendelsen, skal stå fram som instrumenter i den fullkomne kjærlighetsharmoni.

Og denne forvandling kan bare skje ved Åndens virke i oss i samfunn med Jesus Kristus. Slik

Når mennesker slutter å tro på Gud . . .

Den italienske forfatter og forsker Umberto Eco, – best kjent for romanen «Rosens navn» – ble i år innbudt til å forelese ved den store bokmessen i Frankfurt. Hans tema var den tilbakevending til det mystiske og irrasjonelle som på mange

skildrer Paulus denne løfterike forvandlingsprosessen i 2. Kor. 3. 17–18:

«Herren er Ånden, og der Herrens Ånd er, der er frihet. Og alle vi ser med utildekket ansikt Herrens herlighet som i et speil og blir forvandlet til det samme bilde, fra herlighet til herlighet. Dette skjer ved Herrens Ånd.»

Hvilke perspektiver!

* * *

La oss til slutt se på den siste setningen i den teksten som var utgangspunktet for disse betraktningene: «Det blir min Far til ære, når dere bærer frukt i mengde, og da er dere mine disipler.» Kjærlighetens mål er altså i samfunn med Kristus å dra alle vi møter til Faderen. I Mat. 5. 16 sier Jesus: «La da deres lys skinne slik for menneskene at de ser de gode gjerninger dere gjør og priser deres Far, han som er i himlene.»

La oss da be om nåde til alltid å få være grener på det sanne vintreet, lemmer på Kristi dyrebare legeme. Og la oss be om at vi i det vi gjør, ikke må streve etter å høste ros for oss selv, men at vi i alt vi er og gjør, må være motivert ut fra kjærligheten til Gud og vår neste. For alt skal opphøre, tie og ta slutt, alt unntatt kjærligheten. For Gud er kjærlighet. ●

måter er karakteristisk for vår tid, og som bl.a. gir seg utslag i tallrike bøker om ostlig tenkning og diverse håndbøker i astrologi, spådomskunst og svart magi.

Når menneskene opphører å tro på Gud, slutter de ikke å tro på noe, men de begynner å tro på alt mulig. Sa Umberto Eco. Fra ARBEIDERBLADET

Ingen lukkede dører

Alle våre tjenester og tilbud – fra barnehaver til aldershjem – er åpne for alle, også for HIV-smittede og AIDS-syke, og derfor har vi ikke til hensikt å opprette spesielle rådgivningstjenester for disse grupper, sa en talsmann for Det tyske Caritasforbund under en konferanse i Hamburg nylig.

Ikke utelukkelse, men integrasjon er

Caritas' politikk. I lys av at tallet på smittede og syke vil stige, arbeider man med planer for spesielle «hjem» eller hospits for AIDS-syke som fra før av lever i svært vanskelige eller uordnede forhold – f.eks. boligløse – slik at de både kan få medisinsk og medmenneskelig pleie og hjelp og få spesiell hjelp når døden nærmer seg. KNA

Om retten til «lojal meningsforskjell»

13

Den amerikanske teologen Charles Curran turde være kjent for St. Olavs lesere fra artikler og nyhetsnotiser.

Han ble i fjor fratatt retten til å undervise i Kirkens navn fordi han er uenig i visse sider ved dens morallære. Et utvalg av Currans artikler er nylig utgitt i bokform under titelen Faithful Dissent (Sheed & Ward 1987). En anmeldelse av boken ved Gabriel Daly i det engelske The Tablet fanget vår interesse som partsinnlegg, men neppe siste ord i saken.

I juli 1979 skrev kardinal Franjo Seper, på vegne av Vatikanets Troskongregasjon, til Charles Curran, professor i moralteologi ved The Catholic University of America i Washington, for å informere ham om at Troskongregasjonen var i ferd med å undersøke noen av hans publikasjoner. Vedlagt var 16 sider med «observasjoner» omkring hans skriftlige arbeider. I løpet av de neste syv år fant det sted en utstrakt korrespondence, som kulminerte i et brev fra Troskongregasjonen, undertegnet av kardinal Joseph Ratzinger, for å informere Curran om at han «ikke lenger ville bli ansett kvalifisert eller skikket til å utføre tjenesten som professor i katolsk teologi». Denne beslutning ble godkjent av paven den 10. juli 1986.

Mer enn halvparten av *Faithful Dissent* er viet til dokumentasjon av de hendelser som Curran dis-

kuterer i resten av boken. Leseren vil raskt oppdage at selv om Troskongregasjonen er spesielt opptatt av Currans behandling av seksualetikken, så dreier den omstridte saken seg egentlig om hvorvidt en troende katolikk har rett til offentlig og i visse tilfeller å være av en annen mening enn Kirkens når det gjelder dens ikke-ufeilbarlige tros- og morallære.

Understrekingen av distinksjonen mellom ufeilbarlig og feilbarlig lære er i mange henseender en distraksjon fra det saken dreier seg om, men det synes som om den er blitt påtvunget Curran og hans rådgivere ved kardinal Ratzingers karakterisering av distinksjonen som «legalistisk». Teologisk dreier denne saken seg om legitim mangfoldighet, Vatikanets lære om hierarkiet av sannheter, og Troskongregasjonens åpenbare gjenopptakelse

av pre-konsiliær integralisme. Kanonisk, kirkerettslig, dreier saken seg om Troskongregasjonens rett til å kreve offentlig underkastelse for alle dens læreutsegn og dekreter. Pedagogisk dreier hele saken seg om hva begrepet lære egentlig innebærer og betyr.

Begrepet lære slik det øyensynlig forstås av Troskongregasjonen og slik det benyttes i saken mot Curran, brukes i betydningen av å overlevere visse dogmer og forordninger som ukritisk forventes å bli utbredt av enhver som får mandat til å undervise i katolsk teologi. «Katolsk teologi», forstått på denne positivistiske måte, identifiseres således med de synspunkter som kjenner seg ut som en del av Kirken: all avvikelser fra den offisielle lære blir sett på som villfarelse og utroskap.

Utvekslingen av de synspunkter som dokumenteres i denne boken, kan ikke en gang tilnærmedesvis betegnes som en dialog. Dialog kan ikke komme i stand der hvor den ene part i utgangspunktet plasserer den annen i en underordnet og muligens skyldig posisjon. Når dette skjer, har vi ikke lenger å gjøre med en dialog, men en rettergang. Hvorfor skal behandlingen da ikke kalles en rettergang, og den saksøkte bli behandlet i samsvar med den of-

Åtte års fengsel for prest

Ifølge meldinger Keston College har mottatt, er to prester i Den evangeliske kirke i Vietnam domt til å sone åtte år i fengsel. Begge prestene, Ho Hieu Ha og Nguyen Cuu Cuong, ble arrestert i 1983. Flere ganger ble rettsmotene avlyst. Ved en anledning, i 1985, ble motet avlyst fordi over 500 mennesker med kirkelig tilknytning demonstrerte utenfor rettslokalet.

Pastor Ha (47) var prest i Tran Cao Van-kirken i Ho Chi Minh-byen da han ble arrestert. På grunn av en utrolig stor tilstrømming til menigheten hans, stengte myndighetene kirken i desember 1983 og arresterte Ha: Det fortelles at i tiden 1978 til 1983 tok menigheten opp 5.000 nye medlemmer. Myndighetene tok bort

korset foran bygget og kirken ble omgjort til et senter for den kommunistiske ungdomsligaen.

Det er nå 18 prester fra forskjellige protestantiske kirker som ennå skal befinne seg i vietnamesiske fengsler. Ni av disse har sittet i fengsel siden kommunistene overtok makten i 1975. NØP

14

fentlige garanti om rettferdig saksbehandling? Kardinalen for Troskongregasjon er merkelig nok uvillig til å gjøre det. «Der finnes,» skrev kardinal Seper til Curran i 1980, «ingen 'anklagere,' bare offentlige dokumenter; ingen 'siktelser', bare resultatene fra en omhyggelig undersøkelse som legges frem med et krav om klargjøring og rettelser.»

Det skjer utvilsomt noe her som virker forvirrende for språket. Fra en prosedyre hvor det angivelig ikke finnes anklagere og siktelser, er sluttresultatet likevel at Charles Curran er stigmatisert som «uskikket til å inneha et professorat i katolsk teologi.» Der var ingen rettergang, men likevel ble det felt en dom. Det var ingen rettergang; derfor finnes heller ingen muligheter til å anke, bortsett fra historiens fremtidige dom eller utsikten til en

kirke som blir styrt på en annen måte.

Currans akademiske ry forblir uberørt av alt dette. Sannsynligvis vil det endog høynes, da akademikere setter pris på intellektuell integritet og friheten til å forske. Imidlertid, som både han selv og hans modige biskop, Matthew Clark av Rochester, har bemerket, er han først og fremst en prest som tar sitt pastorale ansvar alvorlig. På det punkt er hans svært sårbar. Noen katolske institusjoner vil formelt eller stilltiende plassere ham på svarteliste for således å nekte ham muligheten til å bidra til Kirkens liv. Boktitler vil forsvinne fra studentenes litteraturlister. Noen klerikale på vei opp i hierarkiet vil være forsiktige med å vise seg sammen med ham. I noen leire vil han ha mistet sitt gode navn og rykte. De ultra-konservative,

som har spionert på ham siden 1968, vil utvilsomt feire nok en seier over å ha lykkes med sin ukjærlige sladder- og uthengningstaktikk.

Curran vil ikke bli den eneste som kommer til å lide som resultat av kardinalens fremgangsmåte og dom. Hans universitet er allerede blitt tvunget til et skjevesvangert valg mellom kirkelig konformitet og akademisk integritet. Saken om Curran er utvilsomt ment å være en advarsel til alle kirkelige-baserte institusjoner. Vi er, kan det se ut som, tilbake til de dager da man krevde «intellektuell lydighet.» Det enkle faktum er imidlertid at for mange katolikker er et slikt svar ikke lenger en moralsk akseptabel mulighet. Selv-sensur, spesielt når det motiveres ut fra kirkelig klokskap, kan nå et punkt da det begynner å korrumpere sensor.

Et annet alternativ — det ble valgt, for eksempel, av Edmund Bishop under Modernist-krisen — er å ligge lavt i terrenget, ikke skrive noe som kan vekke oppsikt eller forargelse i de høyere kirkelige sirkler, men som ofte fører til frustrasjon og endog bitterhet. Den mest dramatiske respons er selvfølgelig å forlate kirken, en vei som trist nok velges av mange som Kirken egentlig ikke har råd til å miste. Cur-

Det nytter!

Etter årelange forhandlinger har det lyktes den katolske kirke i Litauen å få tilbake «Fredens dronning», en kirke i byen Klaipeda. Med myndighetenes tillatelse hadde de troende selv bygget denne kirken i femtiårene. I 1960 — like etter at den stod ferdig, — ble den imidlertid ekspropriert og omdannet til konsertsal. Kirkelige protester hjalp ikke.

I 1979 undertegnet 148.000 katolikker et skriv til myndighetene med bønn om å få kirken tilbake. Det er den største underskriftskampanje for et religiøst formål som er iverksatt i Sovjetunionen.

Også i de følgende år ble det sendt bonneskriv med titusenvis av underskrifter. Ifølge Tass vil kirken innen de neste to år bli gitt tilbake til sitt opprinnelige formål. Fra KATOLSK ORIENTERING

Bred kirkelig støtte

Meldingen om Nobels Fredspris til president Oscar Arias Sanchez er mottatt med glede både i Kirkens Verdensråd og i Det lutherske verdensforbund. Generalsekretæren i KV, Emilio Castro, har sendt personlig gratulasjonstelegram til fredsprisvinneren, og i en lengre uttalelse kaller LVF utdelingen «et uttrykk for internasjonale anerkjennelse av de anstrengelser som er gjort for en varig fred i det problematiske Mellom-Amerika.» NØP

15

ran har ikke valgt noen av disse veier. Ære være ham for det. Han har isteden valgt den harde medfarts vei: «faithful dissent,» trofast meningsforskjell, retten til å avvike fra Kirkens offisielle moralære, retten til å være kritisk loyal.

Prosesen mot Curran slik den er fremlagt og dokumentert her, kan bare bestyrke den alminnelige oppfatning at romersk katolisisme er et uovervinnelig autori-

tært uttrykk for det kristne liv. Man behøver ikke å være spesielt liberal for å finne den anakronistisk, flau og unødvendig. Curran tilbød et storslagent kompromiss i forhold til sitt tjenesteforhold ved universitetet. Men det ble oversett. Overgivelsen må visst være betingelsesløs. Konsekvensene av alt dette for Kirkens enhet er høyst foruroligende. Økumenisk takt og fintfølelse vil kanskje hemme andre kirkesam-

funn i å uttale seg om dette emnet, men man kan ikke annet enn å undre seg over hvordan det skal gå med de møysommelig utarbeidede enhetsamtaler med den lutherske og den anglikanske kirke om nettopp autoritet.

Det må finnes en bedre og mer kristen måte å håndtere utfordringer som skyldes en større kirkelig mangfoldighet i moralske spørsmål på enn det som er avbildet her. ●

Flere gudstjenester på TV: et prøveprosjekt

Mange vil ha observert at antallet gudstjenester (eller gudstjenestelige programmer) i fjernsynet har økt den siste tiden. Det skyldes at NRK og Den norske kirke nå er gått inn i et nytt (og fruktbart vil vi tro) samarbeid.

Bakgrunnen er følgende: På et møte i 1985 mellom kringkastingssjefen og representanter for Kirkerådet ble Den norske kirke utfordret til å produsere TV-gudstjenester. NRK ville stille sendetid til disposisjon og dekke sendeutgiftene, mens kirken skulle betale produksjonene.

Deretter ble en utredningsgruppe nedsatt — med Helge Dietrichson som formann. Gruppen har foreslått at begrepet gudstjeneste skulle forstås fleksibelt og omfatte også gudstjenestelige opplegg med tematisk preg og mulighet for eksperimentering og variasjon.

En rekke kristne organisasjoner og

institusjoner ble innbudt til å delta, sytten takket ja. Dermed blir det et vidt spekter av ulike kristenmiljøer man vil møte i programmene, alt fra Den norske kirke til pinsebevegelsen. Vi nevner i fleng: Kirkens bymisjon, Indremisjonsselskapet, Kirkens Ulandsinformasjon og Norsk Søndagskoleforbund.

At forskjellige organisasjoner står bak programmene, betyr selvsagt ikke at de skal «markedsføre» seg selv. Som kirkerådsformann Ulltveit-Moe uttrykte det på en pressekonferanse: «at representanter for ulike miljøer og ulike tradisjoner har sittet sammen og arbeidet, det kan gi håp framover.»

Kirkerådet, som er ansvarlig instans overfor NRK, har sagt klart fra at dette er et forsøksprosjekt, og NRK har på sin side understreket at man ikke vil trappe ned de religiøse sendingene i den perioden programmene sendes: november 87 — mai 88.

At slike gudstjenestelige programmer ikke vil følge den vanlige høy-messeliturgien, betyr imidlertid ikke at de vil savne «liturgisk puls». I løpet av de 20 sendinger som prosjektet omfatter, vil det bare få ganger bli gitt plass til en preken over dagens tekst, og da på høyst 7–8 minutter.

At ønsker om flere gudstjenester i fjernsynet er tallrike, kan NRK bekrefte. I dette opplegget vil det altså dreie seg om noe annet enn rene gudstjeneste-overføringer. Fast sendetid: søndag kl. 10.00, cirka tre søndager hver måned (den fjerde søndagen vil NRK følge sin vanlige «gudstjeneste-rutine»). Enkelte programmer vil kunne bli sendt på kveldstid. Programmene varighet: fra en halv time til tre kvarter.

Både kirken og NRK forbereder seg på en grundig evaluering når prøveprosjektet er fullført. Så følg med, følg med! ●

En regjering uten nåde

«Utenfor Sør-Afrikas grenser er Winnie Mandela og Desmond Tutu de navn folk flest forbinder med kampen mot apartheid,» skriver Dag Leraand, som besøkte Sør-Afrika nylig. «Det er lett å glemme at det er tusener av kvinner og menn som hver dag utfordrer regimet, som arresteres, tortureres, setter livet til. Unge og gamle som uredde står sammen mot en

fiende som ingen nåde kjenner . . .

I dag er det en kampanje i Sør-Afrika for å redde livet til 32 fanger som venter på å bli henrettet. Alle er dømt til døden for sin deltakelse i kampen mot systemet. All erfaring tilsier at de vil bli hengt.»

«Da to ungdommer ble hengt i sommer, skrev vi i Kvinneføderasjonen til president Bothas kone og til fru Vlok, kona til

ministeren for lov og orden», forteller June Mlangeni, en av veteranene i kampen mot apartheid. «Vi appellerte til dem som mødre om å forsøke å redde de 10 dødsdømtes liv. Vi fikk aldri noe svar, og hadde heller ikke ventet det. Og fortsatt venter 32 ungdommer på å bli hengt. Det er en hjerteløs regjering, en regjering uten nåde i dette landet.» ARBEIDERBLADET

Vi fortsetter her artikkelserien om pavenes historie. Noen vil ha stusset over spranget i tid mellom pavene som omtales. Stilt overfor en paverekke på over 260, sier det seg selv at artikkelforfatteren har måttet foreta et valg. I dette valg er det lagt særlig vekt på å få frem begivenheter i kirkens indre liv.

I forrige artikkel hørte vi om paver i kirkens første tid, frem til år 1303. Inntil da hadde kirken vært ledet av både betydningsfulle og av mer ordinære paver. Fra å være en liten lokalkirke hadde den romersk-katolske kirke vokst til en maktfaktor i den politiske verden, men samtidig var også kirkens universalitet blitt stadfestet. Den gregorianske messe hadde sett dagens lys, prestesølibatet ble innført, kirken fikk sin kanoniske rett, pavevalgene fikk sitt regelverk – og vi fikk inkvisisjonen.

Pavene i eksil i Avignon

Valget av *Clemens V* (1305–1314) (tallene i parentes står for funksjonstiden som pave) hadde de største følger for pavedømmet. Det førte til eksilet i Avignon og til det store skisma i kirken. Clemens stammet fra Sydvest-Frankrike og ble et villig redskap i de franske kongers hender. Han oppholdt seg i Lyon og

mistet etterhvert kontakten med kurien i Roma. Clemens V og seks etterfølgende paver, som alle var franske, residerte i Avignon, i sytti år. Nye franske kardinaler ble utnevnt etterhvert. Clemens V deltok i forfølgelsen av tempelbrødrene, som ble beskyldt for å fornekte Kristus. Tempelbrødrenes eiendommer ble gitt til johannitterne og andre ridderordener. Clemens V har et dårlig ettermæle, preget av hans nepotisme (utnevning av egne slektninger til kirkelige verv) og vanskjøtsel av kirkens gods.

Johannes XXII (1316–1334) var en av de betydeligste «eksilpavene» med god teologisk bakgrunn. Han tok kurien med på råd. Han lyste riktignok mange i bann og interdikt, og han kom i strid med fransiskanerne om hvorvidt kirken skulle eie gods eller ikke. På den tiden kom et verk av Marsilius av Padua – «*Defensor pacis*» – som hører til århundrets betydeligste skrifter,

Pavepalasset i Avignon.

og inneholder radikale teser om forholdet mellom kirke og stat. Johannes XXII forkastet flere av disse tankene som kjetterske.

Benedikt XII (1334–1342) vil bli husket fordi han startet byggingen av pavepalasset i Avignon. Men han forsøkte også å reformere det indre liv i kirken og regnes blant reformpavene.

Urban V (1362–1370) var tidligere abbed og forsøkte å

Kirken i Estland

Den eneste katolske presten som arbeidet i Estland, Michael Krupman, døde nylig i Tallin. Da Sovjetunionen — under annen verdenskrig — annekterte randstatene, ble alle prester og landets eneste biskop arrestert. De døde i fangenskap.

CATHOLIC HERALD

Biskoper på offensiven

De katolske biskopene i Ecuador omtaler den omfattende korrupsjonen og offentlige ansattes grådighet etter rikdom som landets største problem. I et hyrdebrev nylig påpeker biskopene hva dette har ført til av moralsk forfall.

Hyrdebrevet, som kommer i forkant av det forestående valget på ny nasjonalforsamling den 1. januar neste år, oppfordrer de stemmeføre til å gi sin stemme med «kristent ansvar», som svar på den tilta-

gende volden, korrupsjonen og umoralen i landet. Biskopene beklager også politikerne manglende ærlighet og deres utskjelser på det seksuelle område. Biskopene er også bekymret for den økende misbruk av alkohol og narkotika som finner sted blant de unge. Med adresse til de ansvarlige myndighetene kommer biskopene med en appell om å fjerne sosial urettferdighet. «Bare sosial rettferdighet skaper fred», heter det i hyrdebrevet. NØP

SEG IKKE SKJULE

av Baby Johannessen

17

forenkle livet ved pavestolen. Han ble bedt av både keiser Karl IV og av dikteren Petrarca og ikke minst av den hellige Birgitta, om å flytte kurien tilbake til Roma, men avslo. På den annen side satte han i gang kirkebygg-restaureringer i Roma.

Gregor XI (1370–1378) gjenopprettet pavestolen i Roma etter eksilet.

Skisma og reformkonsiler

Urban VI (1378–1389) var den siste pave som ble valgt uten å ha tilhørt kardinalkollegiet.

Clemens VII (1378–1394) ble valgt til pave fordi de franske kardinaler erklærte valget av Urban VI for ugyldig.

Skismaet i kirken var et faktum.

De lærde strides fremdeles om hvem av de to som var den legitime bærer av paveverdigheiten. Nå hadde man ihvertfall et dobbelt pavedømme og to kurier. For kirken ble dette meget skadelig, ikke minst kostet det penger. De troende måtte ofre tiende langt over det sosialt forsvarlige. Og begge paver måtte gi de verdslige myndigheter stor makt i kirkelige anliggender.

Urban VI ekskommuniserte Clemens VII og hans tilhengere, og Clemens VII på sin side lyste Urban VI og hans tilhengere i bann. Begge pavene utnevnte

biskoper i fleng for å få «tilhengere» — for å si det enkelt.

Etter noen årtier med dobbelt «sett» pavestoler, ble det gjort forsøk på gjenforening fra begge sider. Til slutt tok kardinalene selv affære og innkalte til et konsil som omsider fant sted i 1409, og hvor både Gregor XII (1406–1415) og Benedikt XIII (1394–1417) ble stevnet for å stå til rette. Ingen ville gå fra hverandre før kirkens enhet var gjenopprettet og én pave valgt.

Alexander V (1409–1410) ble valgt til pave. Men ettersom hverken Benedikt XIII eller Gregor XII ville tre tilbake, hadde kirken nå 3 paver! Situasjonen avspeilet nok også tidens politiske landskapskart i Europa. Gregor XII skal ha vært villig til å tre tilbake hvis Benedikt XIII også hadde vært det. Men det var han tydeligvis ikke.

Nye konsiler møttes, og det som kom ut av denne striden, var bl.a. dekretet «Frequens», som bestemmer regulariteten i konsilene, selv om reglene ikke ble fulgt opp.

Med Martin V (1417–1431) hadde kirken etter 40 år igjen fått et overhode som ble anerkjent av alle parter, stort sett.

I denne urolige tiden inngikk kirken en rekke konkordater (overenskomster med verdslige makter) med de enkelte nasjoner,

fyrster osv. Disse konkordatene var dog tidsbegrensede.

Martin bestrebet seg på å få satt kirkene i Roma i stand igjen etter forfallet. Personlig skal han ha vært en pave med enkle vaner. Han regnes som den tredje grunnlegger av kirkestaten.

I 1439 offentliggjorde konsilet i Basel dekretet «Sancrosanta», som stadfester sannheten i den katolske tro.

Skismaet i kirken ble ikke formelt opphevet før i april 1449. Nå var Roma igjen pavens by, og kurien ble senter for de lærde, for litterater og kunstnere.

Nikolaus V (1447–1455) regnes for den egentlige grunnlegger av Vatikanbiblioteket.

Det foregikk nå reformforsøk i kirken, og korstogene tok seg opp.

Pius II (1458–1464) får mye av æren for reformbestrebelsene.

Renessansepavene

Sixtus IV (1471–1484) var en from fransiskaner, godt teologisk skolert, men han viste ikke helt bra takter. Han drev nepotisme, og han sies å ha hovedskylden for verdsliggjøringen av kurien. Men han var en stor velgjører av kunst og vitenskap. Det var Sixtus IV som bestilte utførelsen av Det sixtinske kapell.

Alexander VI (1492–1503) var politiker og hadde en livsfør-

Hvem av oss er siviliserte?

Et møte med Kalahari-ørkenens buskmenn: det ble for utenriksredaktør Per Edgar Kokkvold (*Arbeiderbladet*) en av «de opplevelser som trenger inn i en og blir en del av ens sjel...»

I titusener av år har buskmennene levd i små grupper over veldige områder i det sørlige Afrika, i en livsform som har vært

uforandret i utallige generasjoner, i en verden hvor det eneste som forandret seg, var årstidene.

Vi som tilhører «sivilisasjonen», karakteriserer buskmennenes livsform som stereotyp og stillestående. Men det er også en annen måte å se det på: Buskmennenes livsform er «stillestående» fordi den ikke kan være annerledes.

Folket driver ikke rovdrift på naturen, men bruker den med forstand, og tar aldri mer ut enn den kan tåle. Jegerne dreper, men med varsomhet, enda mer stillferdig enn et rovdyr tar sitt bytte.

Buskmennene lever slik vi ikke gjør – i total harmoni med naturen, og er ett med Skaperverket. Hvem av oss er de siviliserte?»

18

sel som ikke helt passet til det høye verv han hadde som pave. Han hadde også flere barn med en gift kvinne; barna ble tatt vel vare på av paven økonomisk!

Ropet om reform i kirken var ikke til å undertrykke lenger. Girolamo Savonarola dukket opp i historien, dominikanerprioren som tordnet mot forfallet i Roma. Han beskyldte Alexander VI for kjetteri.

Alexander VIs pontifikat var en ulykke for kirken.

Hvorfor må mange gode paver dø raskt etter utnevnelsen? Er det en tilfeldighet? Pavehistorien har en del slike.

Pius III (1503) er en av dem. Hans pontifikat varte i 26 dager, og hans død regnes som en tragedie for kirken. Han var en verdig og reformvillig pave som man ventet meget av.

Julius II (1503–1513) var derimot et maktmenneske, mer feltherre enn pave. Han så pavestatens makt som sin fremste oppgave. Hans kunstinteresse var del av maktfølelsen for kirkestaten: Peterskirkens nybygg ble planlagt, Det sixtinske kapell ble utsmykket, samt resten av Vatikanet.

I mai 1512 åpnet Julius II det 5. Laterankonsil. Dette skulle bli den siste pavelige reformforsøk før reformasjonen. Konsilet vedtok en rekke positive reformfor-

slag, som ikke ble satt ut i livet.

Julius II avskaffet de simonistiske pavevalg (dvs. salg og kjøp av geistlige embeder). Han var opptatt av Amerikamisjonen. Han døde før konsilet var over.

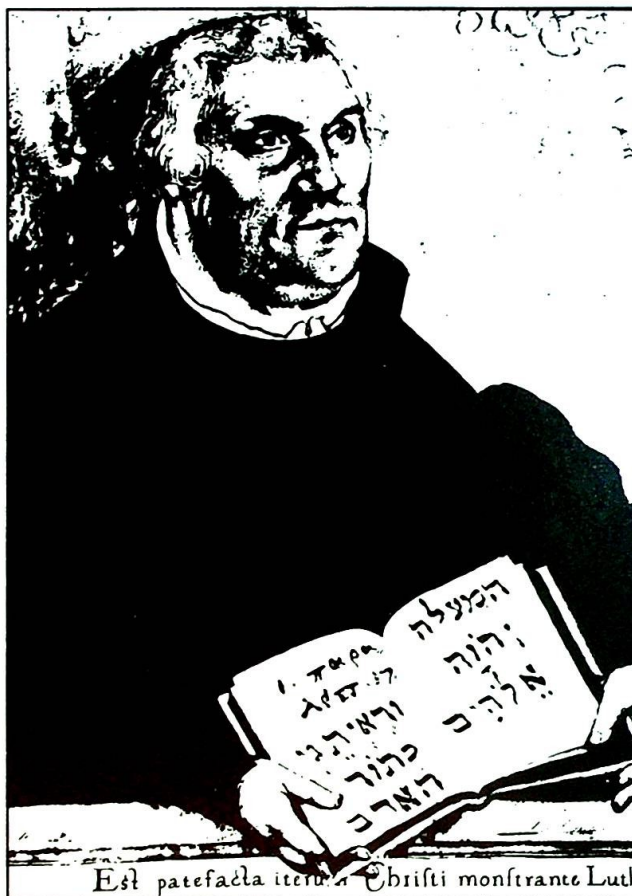
Leo X (1513–1521) førte konsilet videre, uten at noen reformer ble satt ut i livet.

I samme år som konsilet ebbet ut – 1517 – skjedde noe i Tyskland. Augustinermunken og professoren Martin Luther over-

sendte sine teser om avlaten til den pavelige avlatskommisjar og til sin stedlige biskop. Han utfordret dem til en teologisk meningsutveksling.

Reformasjonens virkninger i Roma

Luthers anliggende var en indre reform i kirken. Hans teser gjaldt de avlatsbrev pave Julius II hadde utstedt (disse skulle betales av de troende) for å finansiere

Augustinermunken Martin Luther ville reformere kirken, ikke bryte med den.

Hvis folket ønsker bibler, må de få det

Det norske bibelselskap kan melde om gode nyheter østfra. F.eks. kunne Baptistkirken i juni måned ta imot ti tusen russiske bibler og like mange salmebøker. Baptist-unionens generalsekretær kan fortelle at biblene blir fordelt mellom både registrerte og uregistrerte menigheter.

«Dette er et mirakel,» mener han, og kan opplyse at takkegudstjenester er holdt i Moskva.

I forbindelse med tusenårs-jubileet for den kristne kirke i Russland har den russisk-ortodokse kirke fått tillatelse til å trykke hundre tusen bibler neste år.

I sovjetrepublikken Georgia har den

ortodokse kirke fått tillatelse til å trykke ti tusen bibler. De er nå under trykking i Georgias hovedstad Tbilisi.

I et TV-program om «Religion og politikk» i Sovjet uttrykte flere deltakere sterke ønsker om å få bibler. Programlederen konkluderte: «Hvis folket ønsker bibler, må de få det.»

19

byggingen av den nye Peterskirken i Roma. Som vi vet, ble Luther erklært som kjetter, og lyst i bann 3. januar 1521.

Kirken hadde trengt reformer på denne tiden. Savnet av en reformpave nettopp da er påfallende; en reformpave hadde kunnet forhindre splittelsen.

Hadrian VI (1522–1523) var from og asketisk og ville reformere, men hadde få sjanser til det omgitt av en kurie ukjent med begrepet sparsommelighet og nøysomhet. Han lyktes heller ikke i å få Erasmus av Rotterdam til å hjelpe seg med å forhindre kirkesplittelsen. Lutherdommen spredte seg som ild i tørt gress i Tyskland og Nord-Europa.

Clemens VII (1523–1534) blir av lærde kirkehistorikere regnet som en av de mest uhellsvangre kirkeledere. Han nølte med å innkalle til et konsil alle ønsket.

Paul III (1534–1549) sammenkalte til konsilet. Der ble tros- og reformspørsmål behandlet, og et viktig dekret om troens kilder ble utarbeidet. Ved siden av Den hellige skrift anerkjennes tradisjonen som likeberettiget grunnlag for troen. Videre kom skrifter om arvesynden og rettferdigheten: Dekretet om rettferdigheten betegnes av de lærde som et teologisk mesterverk.

Nå fulgte i rask rekkefølge re-

former i klosterordnene, og paven forlangte at biskopene reiste til de bispedømmer de hadde ansvar for (mange av dem hadde aldri satt sin fot der; de levet glade dager i Roma!) Inkvisisjonen ble gjenopprettet i 1542 – troens renhet skulle opprettholdes: Sanctum Officium var blitt en realitet.

Pius V (1566–1572) var en reformpave som utga en romersk katekisme for prester, et endret breviær og den romerske messebok. Samtidig var han hard i sin dom over vranglæren.

Gregor XII (1572–1585) var rettslærd og gjorde Roma til sentrum for teologisk vitenskap og den universelle kirkes presteutdannelse. Han endret også den julianske kalender, noe som lenge hadde vært planlagt. 100 år senere sluttet de «protestantiske» land seg til kalenderreformen – først i det 20. århundre har de gresk-ortodokse land sluttet seg til denne kalenderen.

Sixtus V (1585–1590) gjorde Roma til barokkens by med sin byggevirkosomhet. Han reformerte den romerske kurie og innskjerpet ordningen med at biskopene regelmessig skulle innfinne seg i Roma til visitas hos paven. Dette ga biskopene føling med kirkens ledelse, men det styrket også kuriens sentralisme.

(Forts.)

Vi har ingen målestokk!

«Tenk om vi kunne lære mennesker i skolen å være medmennesker – lære menneskene å være snille mot hverandre!»

Uttalelsen kommer fra tidligere stadsfysikus Fredrik Mellbye. Nylig deltok han ved et seminar arrangert av Kirkens Bymisjon og ble i den forbindelse intervjuet i informasjonsbladet «Bymisjonøren».

«Tenk om vi kunne registrere resultatene av holdningsskapende arbeid!», sier Mellbye. «Vi kan ikke det, for vi har ingen målestokk! De «blote» verdiene – kall det gjerne snillhet eller omsorg – har ikke status, kan snaut nok beskrives. Vi mangler ord for slikt.

Kanskje poetene er de som kommer nærmest: De kan fange noe, som i et glimt, slik at vi, med en kuldegysning, i en slags arefrykt, gjenkjenner hva det er snakk om. Det ligger hinsides vår forståelse – vi må noyes med å ane. Kanskje trenger vi en helt annen vitenskap, en annen slags vitenskap, som kan hjelpe oss videre. – Men så har jo menneskene bare snakket sammen i 40.000 år, det er klart de har mye usagt.»

Vår tidligere stadsfysikus (nylig ble han karakterisert som helsebyråkrat, ideolog og kulturpersonlighet) gjorde seg også noen tanker om det som Kirkens Bymisjon driver på med: «Kirkens Bymisjon har en dimensjon som savnes mange andre steder. Jeg har sett hvordan dere engasjerer dere... Profesjonalitet og medmenneskelighet: Hvordan kan dette engasjementet «overrisle» helsevesenet? Det skulle jeg gjerne finne en oppskrift på!»

A propos våre fremmedarbeidere

De utenlandske statsborgerne blant oss, hvor kommer de fra? spør bladet Kartell-nytt – og presenterer følgende oversikt: fra europeiske land: henimot 70 tusen fra asiatiske land: vel 26 tusen fra Nord-Amerika: 11 1/2 tusen fra Afrika: vel 4 tusen fra Sør-Amerika: vel 3 tusen

Den største økningen i 1987 kom fra asiatiske land (2.200), men europeere utgjorde nesten like stor økning (2.000).

Klart på de fattiges side

I et foredrag i Osnabrück nylig understreket erkebiskopen av Sao Paulo, kardinal Evaristo Arns, den katolske kirkes betydning i kampen for et rettferdig samfunn i Brasil, et samfunn «bortensfor» både sosialisme og kapitalisme. En omfattende spørrende blant biskoper, prester og basis-

menigheter gir fortsatt klarsignal for å sette arbeidet for de fattige fremst på dagsordenen i Brasil. Den viktigste oppgaven består i å forsvare livet: derfor gjelder det nå å skaffe husvære til de hjemløse, rettferdighet for de underbetalte arbeidene og fremme kravet om medbestemmelse.

KNA

20

Fem-års-plan for Caritas

«I løpet av noen år har CARITAS NORGE gjennomlevd endringer som gjør det nødvendig å analysere situasjonen og stake opp kursen for organisasjonens videre utvikling», heter det i innledningen til «Handlingsplan for CARITAS NORGE 1987–1991» utarbeidet av Bernt Gulbrandsen, Oddvar Haslerud, Gjermund Høgh, Erik Ruud og Terje Solheim (sistnevnte har nylig overtatt som generalsekretær etter Gjermund Høgh). Det vises også til at organisasjonens «største særpreg er at vi, som den katolske kirkes hjelpeorganisasjon, har vårt idégrunnlag på kristne katolske verdier», og at «vår hjemlige organisasjon er én av i alt 125 samarbeidende nasjonale enheter som tilsammen danner CARITAS INTERNATIONALIS.»

Pr. i dag er CARITAS engasjert på to «fronter»: innenlands og utenlands hjelpearbeid – nødhjelp er en del av utenlandsinnsatsen. Det innenlandske hjelpearbeid omfatter særlig omsorg for flyktninger, asylsøkere og innvandrere, mens utenlandsarbeidet omfatter utviklingshjelp og konkrete nødhjelpsprosjekter – hovedsakelig med offentlige midler. «Finansieringen av CARITAS' prosjekter er basert på støtte fra offentlige kilder i Norge, supplert med egenandeler

fra våre søsterorganisasjoner og innsamlede midler,» heter det i Handlingsplanen som videre noterer at organisasjonen årlig mottar ca. 500.000 kroner direkte fra private givere, rundt halvparten av dette direkte til fasteaksjonen. CARITAS har ca. 1.500 faste givere.

Femårsplanen omfatter øket satsing både innenlands og utenlands, og – ikke minst – øket satsing for å skaffe midler til å hjelpe. Et av målene i så måte er:

– Arbeide for at minst 30% av katolikkene i Norge (og her finnes ca. 20.000 registrerte katolikker og mellom 10.000 og 20.000 ikke-registrerte, opplyses det) skal bidra aktivt i vårt bistandsarbeid, økonomisk eller på annen måte.

Handlingsplanen definerer mål og oppgaver for innsatsen i den tredje verden, et arbeid som særlig vil konsentrere seg om Latin-Amerika, men som også vil omfatte prosjekter i Uganda, på Filippinene og i Macao. Latin-Amerika er valgt både fordi det her er meget stort behov for hjelp, og fordi man kan knytte an til lokale søsterorganisasjoner slik at hjelpetiltak kan bli mest mulig effektive. Det store antall katolikker i disse områder gjør at «vi som katolsk organisasjon har særlige forutsetninger.» En liste over programmer/prosjekter som

organisasjonen vil prioritere, viser at det både dreier seg om hjelp til selvhjelp på grasrotplanet (som «bolig og opplæring for gatebarn» og «inntektsskapende virksomhet med kvinner som hovedmålgruppe») og større prosjekter i samarbeid med norske og utenlandske organer.

Når det gjelder nødhjelp, nevner planen bl.a. at «AIDS vil bli en utfordring for alle hjelpeorganisasjoner som arbeider i utviklingsland», og at man her vil følge utviklingen nøye særlig gjennom samarbeidet med CARITAS INTERNATIONALIS.

Handlingsplanen legger også opp til økt innsats på hjemmebane: «Målet for CARITAS' arbeid i Norge er å støtte og oppmuntre menigheter, grupper og enkeltpersoner i de katolske miljøene til karitativt arbeid og til å samordne slik innsats... Vi ser tydelig at vårt moderne og høyt industrialiserte samfunn av mange oppleves som umenneskelig og vanskelig å hankses med. Enkeltmennesker og grupper av mennesker kommer til tider i en situasjon hvor de faller utenfor mønsteret uten at de fanges opp av et eksisterende nett av medmenneskers omsorg eller veiledning.» Målgruppene for innenlandsarbeidet er innvandrere, eldre og syke, og CARITAS vil prioritere følgende oppgaver:

Ingen innbydelse

Metropolit Filaret av Kiev og Galitia har erklært at den russisk-ortodokse kirke ikke kommer til å invitere pave Johannes Paul II til tusenårsfeiringen for Russlands kristning neste år. Ved et møte med utenlandske journalister sa Filaret at religiøse motiver tilsier at paven ikke får komme og nevnte spesielt den katolske kirkes støtte til de østkirker med bysantinsk ritus som holder på fellesskapet med Roma.

KNA

CARITAS NORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo 3

Postgiro: 5 00 40 64 — Bank: 900 4064

21

- prosjekter som kan realiseres lokalt og i hovedsak baseres på lokalressurser,
- hjelpe asylsøkere og flyktninger til å finne frem i norsk byråkrati,
- hjelpe innvandrere til videre etablering i 3. land,
- bidra til å gi eldre mennesker bedre livsvilkår,
- selv arbeide for, men særlig støtte menighetenes og lokale katolske gruppers arbeid med å ta imot nyankomne utenlandske trosfeller i lokalmenighet og lokalmiljø.

Alt i alt en ambitiøs handlingsplan bygget både på visjoner og på virkelighetssans, en utfordring til dem som har noe å gi av tid og krefter, omsorg eller penger: Det burde være mange blant oss. ●

Drømmen er et fristed!

Stig Utnem, lederen av Bymisjonssettret i Tøyenkirken, har en drøm. Den heter noe så umoderne som et ASYL. (Ikke for ingenting representerer våre asylsøkere et hovedanliggende for Stig. Det er vel derfor han så raskt fikk i gang en barnehage for asylsøkerbarn i vår).

Et asyl er et FRISTED, sier Stig Utnem. Egentlig er det Gud selv som er dette fristedet, dette asylet. Det kan du lese om i Det gamle testamentet! I hans nærhet, for hans ansikt er alle mennesker uangripelige! Derfor ønsker jeg at dette huset skal bli et ASYL. Også i overført betydning: Et fri-

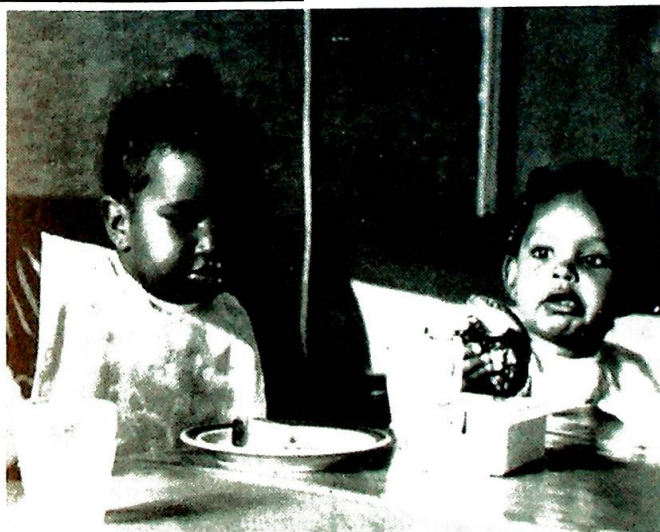
sted for alle som bor i denne byen, og som trenger et tilfluktssted....

Visste du at det er tusener av mennesker som tilbringer dagen sin på bingo? Kanskje kan de finne et mer menneskelig sted her hos oss? . . .

Vi har et digert langbord, med plass til mange, som et synlig bilde på de vi fabler om. Like viktig er det felles alter, og det har vi også: Det er jo en kirke, dette. Fellesskapet — og alle andre som har sin faste gang her — skal samles til daglig bønn til faste tider. Det blir på en måte hjerteslaget i virksomheten. Her samles alle medarbeidere — og herfra sendes de ut.

Alle som ønsker å komme helt nær, er velkomne! På dette området må vi hente inspirasjon fra alle som har gjort erfaringer med kommunitetsliv, og vi er jo så heldige å ha et fransiskanerkloster som naboer. Det må altså bli en økumenisk dimensjon over alt dette!

Fra Bymisjonen,
informasjonsblad for Kirkens
Bymisjon.

Matpause i barnehagen for asylsøkerbarn.

Den offisielle fredskomiteen i Sovjet har sammen med Den russisk ortodokse kirke tildelt Moder Teresa sin ærespris. Prisen, i form av en gull-medalje, ble overrakt Moder Teresa i Moskva. Det var etter filmfestivalen i München i sommer den sovjetiske fredskomiteen bestemte seg for å tildele den katolske nonnen sin høyeste utmerkelse. På festivalen hadde filmen «Moder Teresa» av Ann og Jeanette Pe-trie, premiere: den fikk stående applaus.

Mat til sultne barn eller nasjonale handelsinteresser?

Denne konferansen sørger ikke for så mye som en tallerken mat til en sulten unge. Men det er jo heller ikke slikt man snakker om i makrodebatten i FN-byggetts saler og korridorer, skriver Ingeborg Eliassen i *Vårt Land*. Naiv, ja kanskje til og med litt dum, er den som stiller spørs-

mål på et såpass banalt plan.

Her handler det i dagligtale om «addisjonelle ressurser», «kompensatorisk finansiering», «interdependens», «strukturell tilpasning» og «monetære tiltak.» B-gruppe-land (industrilandene) flest har nasjonale handelsinteresser å forsvare og må være forsiktige så de ikke blir skadd.

UNKF: Nytt styre og ny satsing

Norges Katolske Ungdomsforbund har hatt landsmøte i høst og nytt styre er valgt: Katarina M. Tálos, formann, Øivind Aaser, nestformann, Rosália Lukásovics, Torfinn Kringlebotn, Birgit L. Njåstad, Johan Svørstøl, Kaj Boland og Vibeke Haslerud. Landsmøtet vedtok bl.a. en ny «regionalisering», d.v.s. en inndeling av landet i fem distrikter som hver skal ha sitt distriktsråd: Dette for å effektivisere og økonomisere arbeidet i vårt vidstrakte land. Det fremgår av årsrapporten at UNKF har 1661 medlemmer fordelt på 34 lokal-lag.

Landsmøte vedtok videre at landsstyret skal arbeide for at

«NKUR blir representert i arrangementskomiteen for pavens besøk i Norden i 1989, evt. at UNKF blir representert i den norske arrangementkomiteen.» Og det var enighet om fortsatt å engasjere seg i økumenisk ungdomsarbeid, og – om mulig – i fremtiden å invitere representanter for andre kristne organisasjoner til UNKFs arrangementer.

Landsmøtet vedtok å sende en anmodning til biskopene om opprettelse av en katolsk sommerskole som «et viktig ledd i arbeidet med å gjøre katolsk ungdom mer bevisst på egen tro.» Det faktum at man i år måtte avlyse sommerskolen på grunn av dårlig oppslutning, betyr ikke

at det ikke er behov for et slikt tiltak: Landsmøtet mener det var et sammenfall av flere uheldige omstendigheter kombinert med noe mangelfull markedsføring som gjorde at oppslutningen ble så liten.

Et annet enstemmig landsmøtevedtak gjorde Hilikka og Helmut Krane fra Tromsø til æresmedlemmer av UNKF. De har begge vært med på å starte lokal-lag i Nord-Norge, de har deltatt aktivt på leire, samlinger i Nord-Norge og i lokallagene. «UNKF i Nord-Norge ville ikke vært det samme uten dem,» konstaterer bladet KU – Katolsk Ungdom, for den som ikke måtte vite det.

Etikk og sikkerhetspolitikk

«Skal kirken uttale seg med kirkelig autoritet om politiske spørsmål? Kan den la det være?» Slik åpner en artikkel i *Kirke og Kultur* (nr. 6/1987) om «Fred, avskrekking, makt og etikk». Artikkelforfatteren, Torgeir E. Fjærtøft, diskuterer her forholdet mellom etikk og sikkerhetspolitikk.

«Avskrekking med militære midler» – skriver Fjærtøft, «er bare siste ledd i en lang rekke politiske forsvarsverk for freden.» Og fordi «kriser er langt mer sannsynlige enn krig», etterlyser han kirkens etiske engasjement på dette område: «Hvordan skal kriser håndteres? Hvordan stiller kirken seg til en 'forhandlingsetikk' for demokratiske samfunn?»

Fjærtøft minner om at «kirkens syn på

de fleste etiske spørsmål har forandret seg opp gjennom historien. Siden kirken består av mennesker – som er like lite ufeilbarlige som andre mennesker – må det nødvendigvis være slik. Det kirken kan gjøre, er å stille den etiske utfordring. Uten denne etiske utfordring kan vel ekspertenes omgang med sikkerhetspolitiske spørsmål lett bli teknokratisk slov og kynisk. Kirken må være visjonær i sitt engasjement for freden, og derved tvinge vår tenkning videre. Samtidig må kirken ta realitetene i internasjonal politikk som de er, og ta motargumenter opp til drofting i beste mening. Ingen vil i disse vanskelige spørsmål ha sikre svar på alt, heller ikke kirken.

Artikkelen avsluttes med et tankevekkende sitat fra boka «Force and Statecraft. Diplomatic Problems of Our Time»

(1983), der forfatterne Craig og George «gjør en interessant sammenlikning mellom to kristne statsmenn i forrige århundre, Otto von Bismarck og William Gladstone. Mens Bismarck – den store, rasjonelle, brutale maktpolitiker – alltid var overbevist om at han handlet etter Guds vilje, selv når han for å nå politiske mål satte i gang kriger som kostet titusener av menneskeliv, var Gladstone – den store britiske liberaler – preget av tvil.

Mens troen og etikken for Bismarck var en form for mentalhygiene som fritok ham fra kvaler når han fattet avgjørelser, var det samme for Gladstone – i hans egenskap av leder for stormakten England – en kilde til tvil og en stadig utfordring. Det bør det være også for oss, uansett politisk standpunkt, og det er det kirkens oppgave å sørge for.»

R.I.P.

Vår kjære

SØSTER VIRGINIA BIELACZEK

dode i Halden den 25.07.87

i en alder av 95 år

og etter 75 års klosterliv.

Vi anbefaler vår avdøde medsøster

til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE

*Jeg tror at
jeg skal få se
Herrens godhet
i de levendes land.*

R.I.P.

Vår kjære

SØSTER PLACIDA HUTMACHER

dode i Oslo den 26.08.87

i en alder av 82 år

og etter 46 års klosterliv.

Vi anbefaler vår avdøde medsøster

til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSØSTRENE

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

Dialogmesse

Høymesse

NOVEMBER

25. Ferial. Dan 5, 1–6, 13–17,
23–28. Luk. 21, 12–19.

26. Ferial. Dan. 6, 12–27
Luk. 21, 20–28.

27. Ferial. Dan. 7, 2–14
Luk. 21, 29–33.

28. Ferial eller jomfru Marias
lørdagsmesse. Dan. 7, 15–27
Luk. 21, 14–36.

29. 1. søndag i advent.
Jes. 63, 16b–17, 64, 1a, 3–7
1 Kor. 1, 3–9
Mark. 13, 33–47.

30. Ferial. Jes. 2, 1–5
Matt. 8, 5–11.

DESEMBER

1. Ferial. Jes. 11, 1–10.
Lk. 10, 21–24.

2. Ferial. Jes. 25, 6–9.
Mt. 15, 29–37.

3. Frans Xaver, prest.
Jes. 26, 1–6. Mt. 7, 21–27.

4. Johannes av Damaskus, prest og
kirkelærer.
Jes. 29, 17–24. Mt. 29, 27–31.

5. Ferial el. Marias lørdagsmesse.
Jes. 30, 19–26. Mt. 9, 35–10,8.

6. 2. søndag i advent.
Jes. 40, 1–11.

2. Pet. 3, 8–14.
Mk. 1, 1–8.

7. Ambrosius, biskop og kirkelærer.
Jes. 35, 1–10.
Lk. 5, 17–26.

8. Marias uplettede unnfangelse.
1. Mos. 3, 9–20. Ef. 1, 3–12.
Lk. 1, 26–38.

9. Ferial. Jes. 40, 25–31.
Mt. 11, 28–30.

Arendal Tyholmen *lord.:* 18.30
sond.: 8.00 11.00
St. Franciskus kirke Tlf. (041) 22 209

Asker og Bærum Nyveien 17, Stabekk *lord.:* 18.00
Mariakirken Tlf. (02) 53 77 35 *sond.:* 11.00
Eikeli katolske kirke Veståsen 18 9.00 10.00
Tlf. (02) 24 25 69

Bergen Christiesgt. 16 *lord.:* 19.00
St. Pauls kirke Tlf. (05) 32 54 10 *sond.:* 10.00 11.00
Vår Frue Kirke Nylandsvn. 31 9.30

Bodo Hernesvn. 22 *lord.:* 19.00
St. Eysteins kirke Tlf. (081) 21 783 *sond.:* 11.00

Drammen Cappelensgt. 1 *lord.:* 13.00
St. Laurentius kirke Tlf. (03) 83 20 19 *sond.:* 9.00 11.00

Fredrikstad Kongensgt. 9 9.00 11.00
St. Birgitta kirke Tlf. (032) 11 438

Messe lørdag kl. 19.00 untatt når intensivundervisning: kl. 12.30.

Halden Kristian V's pl. 1 9.00 10.45
St. Peters kirke Tlf. (031) 81 168

Hamar Torvgt. 113 *fred.:* 18.30 *Ikke første fredag i måneden*
St. Torfinns kirke Tlf. (065) 23 751 *sond.:* 11.00

Hammerfest Salsgt. 52 19.00 11.00
St. Mikael kirke Tlf. (084) 11 447

Harstad Skolegt. 4 *lord.:* 17.00
St. Sunniva kirke Tlf. (082) 63 696 *sond.:* 11.00

Haugesund Haraldsgt. 21 11.00
St. Josefs kirke Tlf. (04) 72 31 95

Hønefoss Vesterngt. 5 11.00
St. Theresias kirke Tlf. (067) 22 381

Kristiansand S. Kirkegt. 3 *lord.:* 13.00
St. Ansgar kirke Tlf. (042) 24 225 *sond.:* 9.30 11.00

Kristiansund N. Flintegt. 5 11.00
St. Eysteins kirke Tlf. (073) 72 779

Levanger Jernbanegt. 29 11.00
St. Torfinns kirke og Tlf. (076) 81 856

St. Eysteins sykehjem Tlf. (076) 81 855

Lillehammer Weidemansgt. 3A *sond.:* 18.00
Mariakirken Tlf. (062) 52 550

Lillestrøm Romeriksgt. 1 9.00 10.30
St. Magnus kirke Tlf. (06) 81 28 85

Molde Parkvn. 25 11.00
St. Sunniva kirke Tlf. (072) 51 467

MYRVOLD TRE

**Bygningsarbeider
Produksjon**

VERKSTED: Brannvaktvn. 5
Tlf. 15 34 82

UTSALG: Grefsenvn. 105
Salg

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt
SATS + PASTE A/S
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen & Sønner
Ullevålsvn. 1
TELEFON * 20 79 05
Alltid telefonvakt

24 Liturgisk kalender Gudstjenester

			Dialogmesse	Høymesse
10. Ferial. Jes. 41, 13-20. Mt. 11, 11-15.	Moss <i>St. Mikael's kapell</i>	Ryggevn. 24 Tlf. (032) 51 038		17.00
11. Damasus l., pave. Jes. 48, 17-19. Mt. 11, 16-19.	Narvik <i>Kristus Kongekirke</i>	Håreksgt. 82 Tlf. (082) 41 634		18.30
12. Johanna Franciska av Chantal, ordenssøster. Sir. 48, 1-11. Mt. 17, 10-13.	Oslo <i>St. Olav domkirke</i>	Akersvn. 1 Tlf. (02) 20 72 26	<i>lord.:</i> 19.00 <i>sond.:</i> 9.30	11.00
13. 3. søndag i advent. Jes. 61, 1-11. 1. Tess. 5, 16-24. Joh. 1, 6-28.	<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4 Tlf. (02) 67 23 83	9.30	11.00
14. Johannes av Korset, prest og kirkelærer. 4. Mos. 24, 2-17. Mt. 21, 23-27.	<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15 Tlf. (02) 43 07 71	9.00	11.00
15. Ferial. Sef. 3, 1-13. Mt. 21, 28-32.	<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52 Tlf. (02) 50 91 91	9.00	
16. Ferial. Jes. 45, 6-25. Lk. 7, 18-23.	<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23 Tlf. (02) 15 38 90	9.00	11.00
	<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5 Tlf. (02) 64 18 20	<i>lord.:</i> 18.00 <i>sond.:</i>	10.00
	Porsgrunn <i>Vår Frue kirke</i>	Olavsgt. 19 Tlf. (035) 50 793	<i>lord.:</i> 18.00 <i>sond.:</i>	11.00
	Stavanger <i>St. Svithun Katolske kirke</i>	Dronningensgt. 8 Tlf. (04) 52 55 34 og 52 58 09	<i>lord.:</i> 19.00 <i>sond.:</i> 9.30	norsk messe engelsk messe 11.00 høymesse 13.00 Vietnamesisk messe en gang i måned Polsk messe en gang i måned Vennligst ring til sokne- kont. angd. datoer 18.00 fransk messe
	Stord <i>Den Hellige Ånds kapell, Skyttarhaugvn. 12</i>			
	Tromsø <i>Vår Frue kirke</i>	Storgt. 94 Tlf. (083) 84 277	<i>lord.:</i> 19.00 <i>sond.:</i>	11.00
	Trondheim <i>St. Olav kirke</i>	Schirmersgt. 1 Tlf. (07) 52 12 14	9.00	11.00
	Tønsberg <i>St. Olav kirke</i>	Botnegt. 22 Tlf. (033) 11 949		11.00
	Voss <i>St. Olavs kapell</i>	Finnesvegen 57 Tlf. (05) 51 25 10		Etter avtale
	Ålesund <i>Vår Frue kirke</i>	Kviltunvn. 6B Tlf. (071) 37 558	<i>lord.:</i> 17.00 <i>sond.:</i> 8.30	11.00

†

Min kjære mann, vår kjære far,
svigerfar, bestefar, oldefar, bror og
onkel

Olav H. Lauvstad
sovnet stille inn idag.
Oslo, 28. september 1987.

Ruth

Else-Marie	Knut
Kjell-Olav	Inger
Solveig	John
Marit	Karl
Harald	Karin
Anne-Torbjerg	Vinko

Barnebarn og oldebarn
Øvrige familie

Neste nummer utgis 15. desember. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt
Medarbeidere:
Tollef Berg
Liv Greni
Kjell Arild Pollestad o.p.
Albert Raulin o.p.
Knut W. Ruyter o.f.m.
Gunnel Vallquist

Redaksjon: Tlf. (02) 20 72 48
Ekspedisjon: Tlf. (02) 42 43 57
Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Abonnement kr. 165,— pr. år.
Utlandet: kr. 195,—.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**ST.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

**ST. OLAV
ER JULEBUTIKKEN!**

ÅRETS BØKER
KRYBBEFIGURER
STALLER
RØKELSE
RØKELSESKAR
PLATER
KASSETTER
julemusikk fra hele verden
IKONER
KUNSTKALENDERE
KUNSTKORT
OG BYENS PENESTE
JULEKORT MED
KRISTNE MOTIVER

UTVIDET ÅPNINGSTID

23.11. – 12.12.: 9 – 17
14.12. – 23.12.: 9 – 18
lørdager: 9 – 15
julaften, nyttårsaften 9 – 12

VI SENDER OVER HELE LANDET!

**JULEGAVESALG PÅ ST. SUNNIVA SKOLE,
Akersveien 4,
Lørdag 5. desember 1987 kl. 11.00-18.00.**

Stort lotteri - kakelotteri - tombola - åresalg. Håndarbeider - julepynt m.m. selges.
Morsomme og pene gaver til hele familien.

Kafeteriaen åpner kl. 11.00
Deilige hjemmebakte kaker selges.

Velkommen!

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING (02) 66 59 00 – SERVICE (02) 66 58 60 – 66 58 61

FORBIKRINGSAKTIESELSKAPET LIVSFORSIKRINGSELSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen
Tlf. (03) 83 42 80

Blikk
på tiden

Fredsfuglen fra Tautra

Plutselig fløy hun opp, ærfuglmoren, bare en halvmeter fra meg. Jeg oppdaget henne bare såvidt før hun reagerte. Jeg så et øyeblikk inn i de redde fugleøynene før hun blottet sitt egg. Et stort, vakkert ærfuglegg, grønt med brune flekker i et fantastisk farvespill. I den bløtteste seng av grå ærerdun.

Hjertet mitt hamret, ikke bare i glede over det store egget midt i redet, dette vakre naturens under jeg var vitne til, men like mye i redsel. Jeg hadde bare såvidt rukket å rette ryggen og snu meg. I mange minutter hadde jeg i ro og mak plukket gule marianøklebånd akkurat her, høyden én meter fra det stedet der æra lå og vurderte når jeg ville bli for farlig. Hjertet mitt hamret for æra, hennes mot og hennes frykt.

Jeg hadde glemt æra i åkerkanten på Tautra, denne rike lille øya i Trondheimsfjorden der cistercienserne holdt til i middelalderen. Hadde glemt sommerminnet med fuglen, egget, dunene og maria-

nøklebånd. Inntil jeg forleden fikk et brev fra en venn som bor i et militærdiktatur: «Min kjære venn: Siden det er vår nå, gjør jeg min morgengymnastikk ute. Det er fint å ligge på bakken og oppleve morgenen. De andre i familien var allerede dratt i morges da jeg lykkelig nøy å kjenne jorden under meg, puste inn den friske luften og kjenne solen som brøt frem av morgentåken. Da hørte jeg plutselig et forferdelig bråk. Hunden kom springende og søkte tilflukt hos meg. På veien utenfor haven kom enorme, tunge militærkjøretøy fullastet med soldater som holdt geværene rettet til alle kanter. Lyden var forferdelig — tenk deg, i denne skrøpelige lille gaten vår!

Jeg ble helt som gelé. Det var en stor militærkolonne — først kjørte de nedover, så kom de oppover igjen. Alt var stille av frykt — selv fuglene som hadde holdt meg med selskap under morgengymnastikken, hadde fløyet sin vei. Det er generalstreik i hele landet idag i protest mot regimet. Igår, da vi kom kjørende sørfra en av hovedveiene inn gjennom byen, var alle rundkjøringene langs veien okkupert av soldater. De sto med maskingeværene rettet direkte mot sivilbefolkningen. Slik var situasjonen i en rekke andre gater også. En av generalene sa i radioen at de holdt på og sloss mot kommunistene.

Men jeg ble denne morgenen slått av en enorm uro etter at soldatene hadde kjørt forbi. Jeg prøvde å fortsette mine øvelser og få styrke av det — og så dukket det plutselig opp et minne fra en opplevelse vi hadde sammen en gang: Husker du da vi besøkte den øya og fant egget til denne fuglen deres som nærmest trues av utryddelse?

For meg ble dette minnet et budskap om livet. Igjen kunne jeg se håp, se utveier, få tålmodighet. Jeg kaldsvettet ikke mer, men kunne slippe opplevelsen innpå meg. Husker du hva du sa dengang vi så redet med egget? At denne fuglmoren kunne sees som vokter av helligdommen, av den gamle kirkeruinen der, som er et nasjonalt minnesmerke for dere.

Jeg suget dette inn med hele min sjel dengang, for jeg visste at jeg ikke hadde det mot og den trygghet som denne fuglen hadde. Men idag ser jeg at jeg på samme måte vokter en norsk helligdom — en åndelig og evig helligdom, noe som eksisterer over oss. Det dreier seg ikke om nasjonalmonumenter og arkeologiske minnesmerker. Det dreier seg om noe helt annet.»

Og slik kom æra til meg igjen — et minne fra Tautra, gitt meg tilbake fra en venn i et land langt borte. En fredsdue i en annen skikkelse. En modig fuglmore som vokter sitt egg midt i alle farer.

Kristins søster